

„Megállapítottuk, hogy a protestánsok egyes esetekben hamar szakadnak, osztódnak, elhatárolódnak egymástól, és az egyház nem mindig kezelte bölcsen a megújulásra vágyódókat.”

Törésvonalak és hidak ► 11. oldal

„Azt olvasta, hogy a negyedik parancsolat így hangzik: »Szenteld meg az ünnepnapot!« Ez a harmadik – mondták. Igazuk is volt – a mi számunkunk szerint. De a fölolvadás egy másik felekezet evangéliumi igehirdetés-sorozatából volt...”

A tíz íge ► 11. oldal

„Az 1950-es években a katolikus egyház még határozottan tiltotta saját híveinek, hogy belépjenek más felekezetek templomába... Napjainkban pedig együtt imádkozunk, és kölcsönösen prédikálunk egymás templomában.”

Az ökumené áldása ► 15. oldal

„Szemeim az Úrra néznek szüntelen...” ► 2. oldal

Lelkészikatás és parókiaszentelés ► 3. oldal

Beszélgetés Káli-Horváth Kálmánnal ► 5. oldal

Németh Ágnes emlékezik édesapjára ► 7. oldal

Szelek szárnyán ► 12. oldal

Sántha Károly-emlékév Sárszentlőrincen ► 13. oldal

Böjti képmeditáció

Követem őt. Könnyűnek tűnik. Csak menni kell utána.

Tyúkanyó vezeti a csibéit. Ovisokat az óvó néni. Valahogy így.

De ez valami más. Ez a követés nem kényelmes biztonság.

Mi értelme van követni valakit, aki maga sem tudja, hová megy? Mi értelme van követni valakit, akinek semmi sincs? Mi értelme van követni valakit, aki saját szenvedését jövődöli, és követőinek sem ígér különbséget?

És éppen ez a lényeg.

Ha mérlegelsz, vége. Nem indulsz el. Minden ellene szól, és semmi nem szól mellette. A döntést nem segítik érvek, csak ellenérvek léteznek. Hogy miért ne.

Aki valamilyen oknál fogva mégis elindul, annak nem szabad mérlegelnie. Felelőtlenül kell otthagyni a hálót, asztalt, minden addig. És még utána sincs semmi kárptöltés. Titkos búvóhely, elrejtett kincs, megváltó tudás. Semmi konkrét és kézzelfogható, amiért, úgymond, érdemes volt. Amiért majd később irigykedhetnének azok, akik most a markukba röhögnek.

Az egyetlen, amiért talán mégis érdemes mérlegelés nélkül indulni, belevágni, hogy azok, akik megtették, életük legsodásabb történéseként beszélnek róla, és nem cserélnének senkivel.

Úgy tűnik, valami mégiscsak történik útközben. Adatik valami megfoghatatlan. Valami, ami inkább csak a tekintetekben látszik, a mozdulatokban, abban, ahogy jár, leül, feláll az illető.

Hogy mi okozza a követésnek ezt a békés örömet? Aki ismeri, nem tudja elmondani. Aki nem, az akkor sem értene, ha valakinek sikerülne számára szavakba önteni.

Egy megoldás van. Elindulni.

■ NÉMETH ZOLTÁN

Köszönjük...

A Magyarországi Evangélikus Egyház idei 1%-os kampányának üzenete a *köszönet*. Szeretnénk támogatóinknak köszönetet mondani azért, hogy eddig is egyházunknak ajánlották fel adójuk 1%-át, és szeretnénk megköszönni azt is, ha ezután is támogatnak bennünket.

Kampányunkban be kívánjuk mutatni azokat a területeket, amelyeken különösen is fontos a felajánlott segítség. Köszönjük, hogy évről évre ránk bízzák azt, hogy egyházunk iskoláit, anyaothonyait, a családok átmeneti otthonait, a fogyatékosok és idősek otthonait, a gyülekezeteket és a rászorulókat támogassuk ezekből a felajánlott összegekből.

Szeretnénk mindenkit megkérni arra, hogy hívja fel ismerősei, barátai, rokonai és családtagjai figyelmét is a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásáról való rendelkezés fontosságára. Szeretnénk kérni minden lelkészt, felügyelőt, gyülekezeti vezetőt, hogy a kampány sikere érdekében a gyülekezethez eljuttatott

szórólapokat és plakátokat terjesszék saját körzetükben. Szeretnénk kérni a gyülekezeti tagokat is, hogy önkéntes munkájukkal, a szórólapok szétosztásával hívják fel hozzátartozóik, ismerőseik, a gyülekezetbe járó más hívek figyelmét az szja 1%-áról való rendelkezés fontosságára. Kérjük könyvelőjük segítségét a helyes adatszolgáltatáshoz!

Különösen is fontos közelgő nagy ünnepünk, húsvétkor megszólítani azokat az embereket, akik bár nem rendszeresen templomba járók, de szimpatizálnak az egyházunk által hirdetett értékekkel. Hit-tanosaink szüleinek figyelmét is fel kell hívni azokra a szolgálati területekre, amelyeken egyházunk nap mint nap az emberekért tesz.

A gyülekezetekhez eljuttatott szórólapok egyben rendelkező nyilatkozatok, amelyeket a perforált résznél leválasztva és a leírt módon elküldve a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak azonnal rendelkezhetünk személyi jövedelemadónk 1%-áról.

További szórólapok és plakátok tölthetők le az *Evangelikus.hu* oldalról. Itt lesznek majd megtalálhatók – számos hasznos információ mellett – az internetes bannerek is. Kérjük, hogy ezeket megfelelő méretben töltsék le és rakják fel gyülekezetük, intézményük honlapjára, Facebook-oldalukon pedig osszák meg a www.facebook.com/evangelikus, illetve www.facebook.com/evangelikus.egyszazalek oldalra folyamatosan feltett információkat! E-mailes aláírásukban is lehetőség van arra, hogy a kampány ideje alatt egy kis képpel népszerűsítsék üzenetünket.

Bízunk abban, hogy idén az Önök fokozott segítségével hatékonyabbá tudjuk tenni 1%-os kampányunkat, amelyről további hasznos tudnivalókat találhatnak az *Evangelikus.hu* oldalon.

És ne feledjék: Magyarországi Evangélikus Egyház – *technikai szám: 0035!*

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA, a kampány koordinátora

Kell egy csapat!

► **Budapesti, debreceni, miskolci, nyíregyházi és szegedi főiskolai, illetve egyetemi hallgatók adtak egymásnak randevút a mögöttünk hagyott hét végén Nyíregyházán: közösségi és sportprogramot szervezett az Evangélikus Roma Szakkollégium (ERSZK). Péntek este Ferenczi György és a Rackajam, valamint Roby Lakatos koncertjének élményével ajándékozták meg a résztvevőket, szombaton pedig labdarúgó- és röplabdatornát rendeztek.**

VESZPRÉMI ERSZK SZÉBET FELVÉTELE

A Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózatba (KRSZH) tömörült öt intézmény rendszeresen tart közös programokat – jobbára konferenciákat és szemináriumokat –, de a sportról és felhőtlen együttéléstől szóló alkalmat is sikerült már hagyománnyá nemesíteniük. A harmadik focikupáról szólva mint szokást említhetjük, hogy az előző évi nyertes szervezheti a tornát. Tavaly Debrecenben, amikor a Wáli István Református Cigány Szakkollégium volt a rendező, a női és a férfitor-nát is az evangélikus intézmény hallgatói nyerték.

Nyíregyházán egyébként is most először tartottak közös alkalmat az öt keresztény szakkollégiumnak, az ERSZK hallgatói ezért városnéző sétára vitték érkezés után a vendégeket. Ez számukra tulajdonképpen kihívás volt, mert többségükben ők sem nyíregyháziak, hanem a Nyíregyházi Főiskolán vagy a Debreceni Egyetem itt működő Egészségügyi Karán tanulnak. Az evangélikus Nagytemplomtól, illetve a lutheránus intézményeket tömörítő városrésztől a belváros túlsó végéig,

vagyis az „ágostai hitvallású tót ajkú telepesek” behozatala előtt tisztelgő *Városalapító atyák* szobráig ért a szakkollégisták alkalmi idegenvezetése.

Péntek este a Nyíregyházi Főiskola nagy előadójában *Ferenczi György és a Rackajam* különleges koncertje előtt *Laborci Géza*, az ERSZK igazgatótanácsának elnöke köszöntőjében hangsúlyozta: az öt koncertből álló sorozat záródarabja is azt a felismerést hivatott erősíteni, miszerint érkez-zünk bárhol is, a kulturális élmény közelebb visz bennünket egymáshoz. Az Európai Unió támogatásával megvalósuló sorozatban olyan kiválóságok szerepeltek már Nyíregyházán, mint a *Kalácsa*, *Szalóky Ági*, a *Romungro*, *Balogh Kálmán* cimbalomművész, *Berecz András* mesemondó vagy *Pál István* „Szalonna” és bandája *Radics Ferenc* primással. A közönség számára díjmentesek voltak ezek az alkalmak, mégpedig azért, hogy érzékelhetővé váljék: a kisebbségi közösség adni akar, élményt ajándékozni az arra fogékonyaknak.

► *Folytatás az 5. oldalon*

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Szerető mennyei Atyánk! Te soha nem feledkezel meg népedről, és nem fordítasz hátat még hűtlen gyermekeidnek sem, hanem szent Fiad ártatlan szenvedése és kereszthalála által megmutatod nekünk féltő és áldozatos szeretetet titkáit. Az ő közbenjárásában és érdemében bízva fordulunk hozzá imádságunkban.

[Lektor:] Irgalmas Isten! Kérünk téged, hogy szent evangéliumod napról napra járja át szívünket, lelünköt, újítsa meg életünket. Tedd hatékonná az igeszolgálatot végzők munkáját, hogy úgy ismerhessen meg – tanúid bizonyásgátétele által – az egész világ, mint mindenek Megváltóját! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kegyetlen Isten! Te vezetted Illés prófétát az ítélet hegyétől az ígéret hegyéig. Kérünk, légy velünk Szentlelkeddel minden utunkon, hogy senki meg ne tévesszen minket, és el ne tántorítson mindenkor jó akaratod követésétől. Add, hogy szent Fiad keresztségére nézve minden ember megismerje az üdvösségre vezető egyetlen utat. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Féltőn szerető Isten! Segíts nekünk, hogy a boldogság önfeledt pillanataiban, de a bánat szomorú perceiben és a különféle nehézségek küzdelmei között is szüntelen read tekintsünk. Add, hogy se az örömek, se a szenvedések ne választhassanak el tőled, hanem inkább még közelebb vonjanak hozzád, és mindenkor olyan bizalommal forduljunk feléd, ahogyan a kisgyermek szüleihez. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Gondviselő Isten! Te ál-mában is törődtél szent prófétád sorsával. Add meg nekünk is, amire szükségünk van. Téged, aki igazakat és bűnösöket is bőségesen ellátsz, sőt többet és jobbat adsz annál, mint amit megérdemelnénk, kérünk a segítségre szorulókért, a szegényekért, az üldöztetést elszenvedőkért és a betegekért. Karold fel mindnyájunk ügyét, hogy az egész világ meglássa jóságodat, és dicsérje szent nevedet. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Békesség Istene! Te szent Fiad által az égi béke világosságát ragyogtattad fel a földön. Kérünk, hogy miután Krisztus Urunk ártatlan szenvedése által ön-magaddal kibékítetted a mindenséget, a népek és minden ember meg-leje és felismerje a te békesség út-ját ebben a folyton-folyvást változó és háborgó világban. Vonj minket magadhoz, hogy atyai kezéd biztonságában és nyugalomban élhes-sünk! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Szerető mennyei Atyánk! Meg nem érdemeljük, fel nem foghatjuk minden értelmet meghaladó atyai jóságodat. Fiad szenvedett ártatlanul, hogy mi él-hessünk. Kérünk, hogy váltságod nagy ára mirajtunk ne vesszen kár-ba. Hallgasd meg könyörgésünket Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik örökkön-örökké.

[Gyülekezet:] *Amen.*

BÖJT 3. VASÁRNAPJA (OCULI) – 1KIR 19,1–8

„Szemeim az Úrra néznek szüntelen...”

A VASÁRNAP IGÉJE

Böjt harmadik vasárnapjának ősi neve *Oculi*, a bevonulási zsoltár (introitus) keretverse (antifóna) után: „*Oculi mei semper ad Dominum, quia ipse evellet de laqueo pedes meos.*” – „*Szemeim az Úrra néznek szüntelen, mert ő szabadítja ki lábamat a csapdából.*” (Zsolt 25,15)

Illés – bár nem író próféta, mégis – az ő szövetség legnagyobb prófétája. Hiszen szolgálatát bevégezve az ósatyához, Énókhhoz hasonlóan, a testi halál megízlelése nélkül ragadtatott a mennybe.

Illés tudta, hogy Isten nem fogja cserbenhagyni, amikor a Karmel-hegyre különös párbajra hívta a Baal prófétáit. (A történetet az előző fejezetben olvashatjuk.) A párbajnak, amely széles nyilvánosság előtt zajlott, az volt a tétje, hogy ki a valódi, élő Isten: Baal vagy az Úr, Izráel Istene? Mert az élő Isten nem hagyja cserben prófétáját, ha hozzá kiált, hanem tüzet ad a mennyből az oltárra helyezett áldozatra.

A Baal prófétái – akik sokan voltak – egész nap hiába kiáltoztak tüzért istenükhöz, Illés gúnyos megjegyzése-in kívül más választ nem kaptak. Illés csak alkonyattájban emelt oltárt az Úr tiszteletére, mégis egyetlen szavára azonnal tűz csapott le az égből, és maradéktalanul fölemésztette az áldozatot, amelyet a próféta előtte még tizenkét vödör hideg vízzel is lelocsolgatott. Illés ezután kihasználta a hozzá pártolt nép bosszúszomját, és segítségükkel a Kison-patak partján utolsó szálig lemészárolta a Baal megszegyenült prófétáit.

Az Írás egy szóval sem említi, hogy Illés ezt a vérengzést Isten pa-

rancsára vitte volna véghez. Emberileg talán érthető, hogy nem elégedett meg a Baal prófétáinak nyilvános megszegyenítésével, hiszen ezektől az emberektől korábban rengeteg megaláztatást és üldöztetést kellett elviselnie. A Baal prófétái a király, de legfőképpen a királyné, Jezábel bizalmába férközték. Ahábot a nála százszor gonoszabb Jezábel bábként irányította, így mindenben az ő akarata érvényesült. (Aháb Nábótot is Jezábel kívánságának engedve végeztette ki hamis vádak alapján rendezett koncepciós perben született ítélettel.)

A vasárnap introitus zsoltárának képénél maradvá, a Karmel-hegyi is-tenítélettől diadalittas Illés egy pillanatra levette tekintetét az Úrról, és máris meggondolatlanul cselekedett. A bálványok és követőik fölötti ítélet kinyilatkoztatójából önkényesen az ítélet végrehajtójává lépett elő. Ezzel égbekiáltó bünt követett el, mert Isten kizárólagos hatáskörébe avatkozott. Tettével ráadásul Jezábel bosszúját is kihívta maga ellen.

Illés jó teológus volt, ezért amikor lehiggadt, pontosan fel tudta mérni, hogy mit tett, és milyen helyzetbe került. Tudta, hogy mindenekelőtt Isten ellen vétkezett, és ezért nem várhatja el, hogy Isten – miként korábban sokszor tette – most is megvédje legfőbb ellensége, a királyné bosszújától. Ezért emberileg jogos az

elkeseredése és kétségbeesése. Jogos, hogy a halált kívánja. Tudja, hogy ezt érdemli, mert sok ember vére tapad a kezéhez.

Mai kifejezéssel Illés tömegmészárlásra bujtotta a népet, amelyben aztán maga is tevőlegesen részt vett. Amit cselekedett, az korunkban az Iszlám Állam terroristáinak rémteit-eihez hasonlítható. Az ilyesmire – emberi gondolkodás szerint – nincs bocsánat. A józan ész szerint nem várható Istentől, hogy ezek után Illést a prófétájának tekintse, és megmentse az életére törő Jezábel haragjától.

Ismét az introitus zsoltárra figyelve, a rekettyebokor árnyékában magába roskadva kesergő Illés szeme megint nem az Úrra néz, hanem a saját bűnre mered. Rettenetes állapot az, amikor valaki a felismert és jóvátehetetlen bűnéről többé nem tudja tekintetét Istenre emelni. Illés ilyen állapotban van, és Isten – minden várakozását megcáfolva – mégis ráte-kint, és angyalt küld hozzá, hogy erősítse. Az angyal kétszer is kenyeret (lángost) és vizet visz neki, hogy annak erejével még negyven nap és negyven éjjel vándoroljon a pusztában, míg el nem jut Isten hegyéig, a Hóreb-ig. Ott aztán páratlan Isten-élményben lesz része, miként a szakasz folytatásában olvashatjuk.

A negyvennapos böjti időszak fél-idejében Illés története arra figyelmeztet, hogy bár a böjti időben önvizsgálatot kell tartanunk, fel kell ismernünk bűneinket, és még az sem árt, ha el tudunk szörnyedni miattuk, de eközben sem szabad megelégedez-nünk a zsoltárról: „*Szemeim az Úrra néznek szüntelen...*” Isten Bárányá-

ra, az értünk megfeszített Úrra. Ha bűneinkről órá emeljük tekintetünket, akkor nekünk nem angyal fog kenyeret és vizet hozni, hogy legyen erőnk tovább folytatni földi vándorutunkat, hanem maga a megfeszített Krisztus kínálja kenyerünkül a testét, és italunkul a vérért.

A ráció fogságában vergődő testi gondolkodásunk persze ezzel nem tud mit kezdeni. Csak botráncokozni tud rajta. De ha hittel fogadjuk ezt a drága eledelt és italt, akkor Isten éppen általa fogja kiszabadítani értelmünket a ráció csapdájából. Mert a hit nem az értelem elvetését jelenti. Ellenkezőleg: miként *Luther* tanítja, a hit felszabadítja és képessé teszi értelmünket annak belátására, amit egyébként képtelen belátni, ami hit nélkül örökre titok marad előtte.

Ez nem más, mint hogy Isten nem ítélt addig, amíg esélyt nem teremtett a bűnösnek, hogy megtérjen és éljen. Illés a Baal megszegyenült prófétáitól megtagadta ezt az esélyt, és önkényesen végrehajtotta rajtuk az ítéletet. De Isten ez után a szörnyű tett után még Illésnek is adott esélyt, mert azt akarta, hogy Illés megtérjen és éljen. Mivel Illés élt ezzel a lehetőséggel, nem kellett meghalnia, hanem Isten egyszer s mindenkorra elragadta üldözői elől.

Ha nem élünk vissza a megtérésnek azzal a lehetőségével, amelyet Isten Krisztus kereszthalálával teremtett számunkra, akkor halálunk óráján Isten bennünket is el fog ragadni és örökre el fog rejtteni a bűneink miatt bennünk jussát kereső sátán és a pokol minden hatalmassága elől.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

„Fordítsd el rólunk, Urunk, haragodat...”

► Böjt harmadik, *Oculi* vasárnapjának névadó zsoltárverse a „*Szemem állandóan az Úrra néz*” (Zsolt 25,15). Sorozatunkban ezúttal egy olyan bűnbánati éneket ismerhetünk meg, amely erőteljes fogalmazásával először meglepett, majd önvizsgálatra készítet. – Elemzés és meditáció egyházzene és lelkész tollából.

A török veszedelemmel sújtott Magyarország számára a históriás ének a harci tudósításon kívül a reménykeltés, intés és buzdítás közvetítője is volt. A műfaj legjelesebb képviselőjeként *Tinódi Lantos Sebestyént* tartjuk számon; énekei nemcsak a népies költészetet, a népzene és a magyar verselést alakították a későbbi századokban, hanem a gyülekezeti énekeskönyvekben is megjelentek (például: EÉ 88). Böjti énekünk, a *Fordítsd el rólunk, Urunk, haragodat* (EÉ 411) dallama is az ő egyik művére vezethető vissza.

A híres énekmondó egyetlen fennmaradt kiadványát, a század legjelentősebb, költött énekeket tartalmazó gyűjteményét, a *Cronicát* 1554-ben nyomtatták ki Kolozsvárott, *Hoffgreff György* nyomdájában. A díszes kiadvány huszonhárom éneket tartalmazott, melyek között a török–magyar harcok jelentős állomásait történelmi hitelességgel feldolgozó alkotások mellett bibliai históriákat is találunk. Ez utóbbiak közé tartozik a *Siess, keresztyén, lelki jót hallani* kezdetű, Dávid és Góliát történetét elbeszélő, 1549-ben írt kompozíció is. A *Református énekeskönyv* 161-es száma alatt ma is megtalálható a Dávid-történet kivonata s az eredeti Tinódi-dallam. Ennek leszármazottja a 411-es énekünk dallama is, mely elsőként az 1744-es *Kolozsvári énekeskönyvben* jelent meg *Pécseli Király Imre* „Paradicsomnak te szép élő fája” kezdetű szövegével.

Érdekes, hogy Tinódi „Dávid és Góliát”-éneke dallamvezetésében nagyon hasonlít *Petrus Tritonius* zene-pedagógus egyik négyyszólamú humanista ódájának felső szólamára. A Tritonius-diszkant nem csak Tinódit inspirálhatta: zenetudósok szerint hatása más énekekben, köztük az Ó, *drága Jézus, vajon mit vétettél* kezdetű német korálban is felismerhető (EÉ 198). Ez a sokszínű dallamcsalád az egyik legerterjedtebb időmértékes versformában, a szaffikus metrumban íródott énekeink legrégebbi rétegét öleli fel.

A szöveg az 1544-ben Wittenbergben megjelent, *Aufer immensam, Deus, aufer iram* kezdetű humanista költeményre vezethető vissza, melynek szerzője a német *Georgius Thymus*. A bűnbánati zsoltárok gondolatai idéző, könyörgés szövegben vétkei bocsánatáért esedezik a gyülekezet. Magyarországon már 1566-ban elkészült a fordítása: *Vedd el, Úr Isten, rólunk haragodat* (RÉ 391).

Mi, evangélikusok azonban nem ezzel, hanem *Tranovszky György* (*Georgius Transcius*) átköltésében őrizzük a humanista verset. A „szláv *Lutherként*” is emlegetett cseh–tót evangélikus lelkész szövegét *Vietórisz József* fordította le az 1935-ös magyar nyelvű *Tranoscius-énekeskönyv* számára. Mai énektárunk e szövegverzió rövidített változatát őrzi.

■ FEKETE ANIKÓ

CANTATE

József Attilát nevelőszülőknél helyezték el, amikor a „mama” beteg lett. Nyomorúságos sorsa volt Öcsödön. Innen ered az a kép, amelyet *Elégia* című versébe szőtt bele: „Anyához tér így az a gyermek, / kit idegenben löknek-vernek.”

S anyjához nem csak az a gyermek tér, kit idegenben bántanak. A gyermek akkor is anyjához tér, amikor anyja bántja őt. Amikor anyja tilt meg neki valamit, amikor anyja veszi el játékát, amikor anyja szól rá haragosan. Anyjához tér a gyermek.

Kinőttünk már a gyerekkorból. A kamasz már büszkén viseli el a büntetést is. Saját szabadságát, felnőtt-ségét látja benne. Leválik szülei-ről, és saját rossz döntésének következményeivel szinte dicsekszik a többiek előtt.

Aztán még egy fordulat következik. A felnőtté válás, amikor már nem vágyai szerint, hanem saját döntéséből lesz szabad, önálló, hanem azért, mert az-zá kell lennie. Amikor nem csak annyi terhet kell a nyakába vennie, amennyi még jólesik. Akkor már a teher válto-gatás nélkül, számolatlanul hullik a váll-lára. S akkor – mint József Attila har-minckét éves korában – szívesen visszatérne anyjához.

Ennek a felnőtt embernek az imád-sága ez az ének. Már túl van a büsz-keségen, túl van azon a vágyakozáson, hogy önálló legyen. Hiszen a terhek már nem erőpróbák, amelyeket csak addig kell hordania, amíg elviselhető-

ek. Ezek a terhek számolatlanul, válogatás nélkül rakódtak a vállára. A felnőtt ember imádsága ez az ének: mint kisgyermekkorában, amikor vágyakozott vissza anyjához, úgy vágya-kozik a felnőtt ember Istenhez, az Atyához.

Az a félelmem, hogy nem merünk felnőtté válni. Ragaszkodunk ahhoz a kamaszos gondolathoz, hogy jobbat érdemlünk, mint amink van. Nem merjük kimondani, hogy a bajok tényleg bajok, hogy fájnak, sőt remé-nyeinktől fosztanak meg. Mint termés-etes életjelenséget tartjuk számon a családok széthullását, az elmagányo-sodást; a deviáns viselkedést, életfor-mát olykor a híresség velejárójának gondoljuk. Az éretlen gondolkodás megnyilvánulásai ezek.

Ám olykor megijedünk. Talán leg-inkább a természeti környezet pusztu-lása ijeszt. Meg a személyünket érin-tő betegségek tudnak kizökkenteni ebből az önigaz gondolkodásból. De vajon ekkor mi, akiket így „idegenben löknek-vernek”, merünk-e mennyei Atyánkhoz térni? Akik olykor úgy érezzük, Isten háta mögé kerülünk, merünk-e még az Atya színe elé állni, és merjük-e csendesén, alázattal kér-ni: fordítsd el rólunk haragodat? Me-rünk-e felnőtté válni – és merjük-e nem ösztönös bizalommal, hanem Krisztusra hivatkozó, tudatos hittel Isten békességét kérni?

■ BENCZE ANDRÁS

Fancsali kettős ünnep: lelkésziktatás és parókiaszentelés

Egy kétszázötvenhat éves evangélikus sziget életjelei – vendéglátás kenyérrel és sóval

► Kicsinynek bizonyult február 28-án az abaúji település – Fancsal – dombon emelkedő temploma: kettős ünnepre gyülekeztek ugyanis a hívek közelről és távolról. Elsőként a gyülekezet két éve ott szolgáló lelkészét, *Domokos Tibort* iktatta be hivatalába *Buday Barnabás* esperes, majd a hívek áldozatkész összefogásával és egyéb anyagi forrásból származó támogatással felépült új lelkésházakat szentelte fel *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke.

A falu nevével egy 1262-ben kelt oklevélben találkozhatunk először, és sosem tartozott a nagy lélekszámú települések közé; ma is mindössze háromszázán lakják. Az iratok tanúsága szerint azonban 1719. november 30-a óta szinte megszakítás nélkül van evangélikus lelkésze Fancsálnak – *Domokos Tibor* e sorban a tizenhetedik lelképásztor.

A múlt szombati ünnepi istentisztelet liturgiájában a püspök és az esperes mellett *Balázs Tibor* sajkókazi lelkész vett részt, az arnóti gyülekezet hittanosai pedig *Buday-Malik Adrienn* zenei vezetésével egy dallal kedveskedtek. *Dr. Fabiny Tamás* igehirdetésében felhívta a Fancsal–Hernádvécsei Evangélikus Egyházközség megválasztott lelkészének a figyelmét: mindig jól éljen az igében (Gal 5,1) említett krisztusi szabadsággal, és soha ne éljen vele vissza.

A frissen beiktatott lelkész székfoglaló prédikációját az *Útmutató* az-

napi zsoltárigéje (40,9) alapján tartotta. Kiemelte: a zsoltáros által említett, Istennek való szolgálatot százszázalékos odaszánással kell végeznünk, hiszen az Úr sem „részletekben” szeret minket.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlés keretében – többek között – *dr. Fábri György* egyházkerületi felügyelő és *Demeter Zoltán* országgyűlési képviselő mondta el jókívánságait. A köszöntések végén a Domokos Tibor hatodéves szolgáló helyéről, a csömöri gyülekezetből érkezett huszonhárom fős küldöttség tagjai adták át ajándékaikat.

Az ünnepség második felében – egyházunk rendjének megfelelően – az egyházkerület püspöke szentelte fel a gyülekezet új parókiáját. A korábbi, kúriaszerű épület elodázhatatlan felújítása helyett olcsóbb volt a telken – a korábbi istálló és garázs helyére – újonnan felépíteni egy kisebb, de korszerűbb lelkésházat. Az

FOTÓ: BALICZA MÁTE

öt és fél millió forintos beruházás az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Borsod-Hevesi Egyházmegye anyagi támogatása mellett jelentős önrészből, valamint a *Boros Csaba* felügyelő vezette gyülekezet, a Domokos házaspár és az arnóti cserkészek kétkezi munkájával valósult meg.

Az ünnepi kulcsátadás után az új hajlékba belépő lelkészeket – szép liturgikus hagyományt felelevenítve –

a beiktatott lelkész felesége, *Domokos Adél* kínálta kenyérrel és sóval.

Az alkalom végén a helyi kultúrházban további köszöntések hang-

zottak el – így *Isóczy Lajos* polgármesteré is –, majd a nap gazdagon terített, fehér asztalok mellett zárult.

■ BODA ZSUZSA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Domokos Tibor 1986-ban született Sepsiszentgyörgyön. Teológiai tanulmányait a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben kezdte, de az utolsó három évet a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemen végezte el. Az egyetem befejezése után *Fabiny Tamás* püspök a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegyébe helyezte. Nyíregyházán iskolalelkészi, majd fél évvel később kórház- és börtönlelkészi szolgálatot bíztak rá. Az ott eltöltött esztendő végén szentelte lelkésszé a püspök, majd a Fancsal–Hernádvécsei Evangélikus Egyházközségbe küldte. Domokos Tibor 2014-ben tett lelkészvizsgát. Felesége, *Adél* mozgásterapeuta és egészségügyi menedzser. Két gyermekük van: a négyéves *Kristóf* és a kétéves *Abigél*.

„Szép vagy!”

Böjt harmadik vasárnapja – latin nevén *Oculi* – a szemek vasárnapja. A névadó zsoltár az Istenre való figyelésről szól: „*Szemem állandóan az Úrra néz, mert ő szabadítja ki lábamat a csapdából.*” (Zsolt 25,15) De vajon milyen csapdára gondoljunk? Hiszen annyi minden tart fogva minket! – Böjt harmadik hetében, stílszerűen, nézzünk szembe látásunk gyengeségeivel, torzulásaival, bűneivel. Mit látunk tisztán, és mit homályosan? Mire, kire figyelünk, hogyan tekintünk egymásra?

Válaszkeresésünkben segíthet a német evangélikus egyház idei böjti lözungja, amelyet képünkön olvashatunk: „Du bist schön! Sieben Wochen ohne Runtermachen”, azaz: „Szép vagy! Hét hét »Runtermachen« nélkül!”

A „Runtermachen” kifejezés igen csak próbára teszi a fordítót, gazdag tartalmát szinte reménytelen egyetlen magyar szóval visszaadni. Csak körülírni lehet: a másik lenézése, lesajnálása, leszólása, alábecsülése, megalázása. *Halász Előd* szótára szerint még a másik „lecsinálása” is benne van a szó meglehetősen profán értelmezésében...

Izgalmas kérdés, hogy miről akarunk, miről tudunk lemondani ebben a pár hétben. Többnyire ételekre, italokra, testi élvezetekre szoktunk gondolni, pedig az igazi böjt ennél összetettebb lehetőséget kínál. Természetesen elképzelhető, hogy bizonyos földi javaktól, örömeiktől való tartózkodás akár még a lelki egészségünket is javíthatja, hiszen segít a lényegre, az egy szükségesre koncentrálni.

Ugyanakkor nekünk a böjtölés kérdésében is Jézuson érdemes tájékozódunk. Mesterünk pedig világosan megfogalmazta, hogy nem attól leszünk tisztátalanok, nem az van igazán a kárunkra, ami lecsúszik a torkunkon, ami bemegy a szánkba, hanem az, ami kijön, olykor akarva-akaratlanul, de kicsúszik a szánkból (Mt 15,11).

Egyesek szinte sportot űznek mások vélt vagy valós gyenge pontjainak

szen előbb-utóbb úgyis kiderül az igazság. Lehet, hogy a király, sőt talán az alattvalói is meztelenek, de legalábbis hiányosan öltözöttek...

Látásjavító böjti lelkigyakorlatunk célja, hogy megtanuljuk Isten szemével látni a világot s benne az embert. Ebben segíthet számos bibliai példa.

Gondoljunk az özönvíz történetére! Az Úr nemcsak a világ menthetetlen romlását látja, de észreveszi Nőét

felfedezéséből, kipellengérezéséből, kigúnyolásából. Szlengben kifejezve: a másik „cikizésében, fikázásában, alázásában” lelik beteges szórakozásukat. Egyfajta beszűkült csólatással csak a negatívumokat, hiányosságokat veszik észre, és egy pillanatig sem haboznak mindezt azonnal szinte kéjes örömmel közhírré tenni.

Nem arról van szó, hogy hamisítsuk meg a valóságot, hogy rózsaszínű szemüvegen keresztül lássuk és láttassuk a világot. Nem sikerpropagandára hív az idei böjti szlogen, hi-

is – aki igaz ember, aki vele jár, aki nála kegyelmet talál –, és rajta keresztül nyílik meg a túlélés, a jövő kapuja.

Egy másik klasszikus, látást gyógyító történet *Jónás könyve*. Isten nemcsak Ninive utálatos gonoszságát látja, de a megtérés, a megmenekülés esélyét is. Szemben engedetlen és dacos prófétájával, aki ezzel a lehetőséggel igazán nem is számol. Megkapóan szép csattanó a könyv utolsó két mondata: „...ne szánjam meg Ninivét, a nagy várost, amelyben több mint tizenkétszer tízezer ember

van, akik nem tudnak különbséget tenni a jobb és a bal kezük között? És ott a sok állat is!”

Ezzel az empatikus, atyai szeretettel küldi el Fiát, akinek „szelíd szeme jól látja vétkeinket”, de meglátja az új élet lehetőségét a vámszedő Lévíben és Zákeusban éppúgy, mint a samáriai asszonyban vagy a házasságtörő nőben. Még a mellette haldokló gonosztevőben is lát perspektívát: „...ma velem le-szel a paradicsomban.” (Lk 23,43)

Próbáljuk ezekben a hetekben mi is ilyen jézusi szemmel újra felfedezni egymást! Meglátni egy más embert, aki nem biztos, hogy pontosan a mi elképzelésünk, a mi ízlésünk szerint való, de akiben megtalálhatjuk a szépet, az értéket, hiszen ő is a Teremtő képmása, páratlan alkotása.

A német plakáton látható hölgy, minden bizonnyal tudatos pedagógiai céllal, nem klasszikus szépség, nem trendi reklámarc. De reménység szerint őt is szereti valaki, és akit szeretünk, azt szépek látjuk, és szépek is mondjuk: Du bist schön! Szép vagy!

Napjainkban gyakran nem a hibák szóvá tételéhez kell igazán bátorság, hanem a pozitívumok kimondásához. Szinte gyanús, ha valaki valamilyen jót és szépet lát, és nem tesz hozzá rögtön egy kritikus, csipkelődő, „Runtermachen” megjegyzést.

Az idén Oculi vasárnapja március 8-ra, nőnapra esik. Tudom, sokaknak talán ehhez is akad kritikus kommentárjuk: az „átkos idők” maradványaként tekintenek az úgynevezett nemzetközi nőnapra. De túlpolitizált hazánkban talán ezen a ponton sem ártana „szemüvegcsere”. Mi, férfiak lássuk a szebbik nemet az ige fényében, úgy, mint aki a Teremtő ajándé-

ÉGTÁJOLÓ

ka, akiben hozzánk illő segítőtársat kaphatunk egy egész életre! Aki szeret, és akit szerethetünk – és így szépek is látunk.

Miért ne mondhatnánk ki jó szívvel, hogy „szép vagy”? Miért ne fejezhetnénk ki halás örömről egy-egy szál virággal? Nem csak évente egyszer, és nem csak böjti „kampányakcióként”. Így lehet, így lesz színesebb, illatosabb és szebb a világ általuk és általunk is.

A böjt második fele még előttünk van. Még nem késtünk el, hogy a spirituális méregtelenítés jegyében mi is bekapcsolódjunk a német evangélikusok által meghirdetett lelkigyakorlatba. Ennek gyümölcseként talán még azt is megélhetjük, hogy április 5-e után sem fog hiányozni a „Runtermachen”, mert feltámadott Urunk kiszabadít minket kísértéseink, a nyelv bűneinek csapdájából.

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Angela Merkel: „Miért vagyok keresztény?”

▶ A világ egyik legbefolyásosabb asszonyának számít. A német szövetségi kancellár, *Angela Merkel* a keresztény hitben látja ereje és inspirációi forrását. A német sajtóban életútjáról és személyes istenhitéről vallott.

Az Istenbe vetett hit és az egyházhoz való közelség gyermekkorom óta meghatározó számomra, és foglalkoztat. Ez nem utolsósorban azért is alakult így, mert apukám abban az időben aktív lelkészként szolgált, és Hamburgból Uckermark körzetébe (Brandenburg tartomány) költöztünk. Apám meg volt győződve róla, hogy a Német Demokratikus Köztársaságban (NDK) szükség van jól képzett lelkészekre, így aztán egy egyházi szemináriumot is vezetett ott.

Tehát olyan családban nőttem fel, ahol a kereszténység nemcsak az életünk helyszínét, hanem az életről való elképzelést is meghatározta.

Lelkészgyerekként az NDK-ban

Lakhelyünket Templinnek hívták. A Stephanus Alapítvány területén található udvarházat bodelschwinghi szellemenben építették. Mi ott laktunk.

Az NDK-ban az egyházaknak alig adtak oktatási feladatokat. Mindenkit, akiről úgy tűnt, hogy jeleskedhet tanulmányi téren, azonnal kivontak az egyházak látóköréből. De azok oktatását, akik szellemi fogyatékkal éltek, és nem voltak alkalmasak a to-

azonban, akik életük szempontjából fontosnak vélték a hitet és az egyházat, nehézségeik adódtak abban, hogy társadalmilag elfogadják őket.

Ha valaki az NDK-ban úgy döntött, hogy megvallja hitét, és aktív egyháztag lesz, ez bizony hátrányt jelenthetett – mindenekelőtt az iskolai képzésben, valamint a szabad tanulmány- és szakmaválasztásban.

A hit belső iránytű

Fiatalkorom óta tudtam, hogy az Istenhez és az ő egyházához

való ragaszkodásommal és hitvallásommal a belső iránytűmet követem, amelyet azonban az állam és az emberek többsége egyáltalán nem tartott iránymutatónak, sőt komolyan el is utasított. Nem volt mindig egyszerű ragaszkodni a kereszténységhez. A többi fiatallal ellentétben bibliaórára és konfirmációi

oktatásra jártam, nem pedig az ifjúvá avatásra készültem.

Hitem által ebben az időszakban megtanultam: helyes, ha másképp gondolkodunk és másképp döntünk, mint ahogyan mások. Ez még ma is segít nekem olyan időszakokban, amikor minden mindenkire számára közömbösnek tűnik; mert meggyőződésem szerint semmi sem közömbös. A keresztény lét és a tapasztalataim, amelyeket hívőként gyűjthettem, megóvtak ettől a hozzáállástól. Ezért hálás vagyok. Megéri, hogy speciális

célokat tűzzünk ki magunk elé, és meg is valósítsuk őket.

A bibliai történetek magukkal ragadó példázatok. Jézus mindenekelőtt azzal tűnik ki, hogy annyira másként viselkedik, mint a többiek, és teljesen másképp gondolkodik. Ezért aztán képes egészen más megoldásokat adni az emberiség nagy kérdéseire.

A Jézusban való hit – aki így tudott bánni az emberekkel, így tudott viszonyulni hozzánk – a saját életemet érintő döntésekben és az életről való felfogásomban is mindig újra és újra segített.

Mit jelent ma nekem a hitem?

Hitemből fakadóan sok mindent kritikusan megkérdőjelezek, néha még magát a saját hitemet is. Jézus is mindig kritikusan szemlélte a helyzeteket. Sosem volt elégedett az állapotokkal, sem a világi-

akkal, sem a vallásiakkal. Tiszta, egyértelmű és egyszerű szavakat mondott az embereknek. Szavakat, amelyek a lényegre korlátozódtak, azt tartották szem előtt.

A lényegest a lényegtelenről megkülönböztetni – ez volt az ő erőssége. Az embert magát vette szemügyre. Világossá tette, hogy mindenkit megillet az emberi méltóság, azokat is, akiket a kegyesek tisztatlannak vélnek. Jézus Krisztusnak ezt a gondolkodását kell a saját életemben is szem előtt tartanom. Így válik a hit azzá az erővé, amely képessé tesz arra, hogy ne kerüljem a konfliktusokat.

Komolyan veszem a konfliktustűrő képességemet, mivel a politikában nincsenek egyszerű, gyors megoldások a komplex kérdésfelvetésekre. Kicsit csodálkozom, amikor sokszor épp a keresztények azok, akik a legnehezebb kér-

désekben túlságosan gyorsan akarnak eredményre jutni, nehogy mélyre süllyedjenek, és tisztátalanná váljanak. Keresztényként azonban néha a mienkkel ellentétes véleményeket is ki kell bírunk. Ez számomra hozzátartozik a kereszténységhez.

Ezért a keresztény hit és kultúrája az az iránytű, amelyben bízom, hogy megmutatja számomra a követendő utat. Kereszténységem bátorságot és erőt ad nekem, nemcsak a magánéletben, hanem a politikában is, hogy kimondhassam nyíltan azt, amit gondolok.

Néha azt kívánom, hogy az emberek a saját pártomban is jobban és nyíltabban ápolják keresztény meggyőződésüket. *A Tízparancsolat* éppoly elengedhetetlen fundamentum társadalmi együttélésünkhöz, mint a szeretet kettős parancsa.

Kereszténynek lenni számomra nemcsak mentőövet jelent a nehéz órákban – amikor az ember csak abban tud reménykedni, hogy nem tiporják el –, hanem mindenekelőtt olyan tevékeny erőt, amely impulzusokat ad, változást hoz. Mert a keresztény hit a saját életemben és a másokéban is igazi formálódás lehet – hála Istennek.

■ MIRIAM HINRICHS
(Forrás: *Jesus.ch*, *Sonntagsblatt-bayern.de*; a *Horváth-Bolla Zsuzsanna által magyarra fordított szövegnek az Evangélikus.hu oldalon lapzártánkorkor elérhető változata alapján*)

HIRDETÉS

2015. április 3-6.

„Új reggel virrad...”

Éljük meg együtt a húsvét örömét családi közösségben Balatonszárszón!

PROGRAM:
Passióolvasás
Interaktív keresztút-kiállítás
Láthatatlan színház
A Lélekvár együttes koncertje
Húsvéthajnali istentisztelet
Nagy sonkakóstoló
Tojásfestés
Locsolás
Kürtöskalácssütés

A hétvége lelki vezetői Pángyánszky Ágnes és Krámer György lelkészek lesznek.

Részvételi díj:
Felnőtteknek (14 éves kor felett): 16 500 Ft/fő
Gyermekeknek (3-14): 8500 Ft/fő
3 éves kor alatt ingyenes a részvétel.
Az árak teljes ellátás és szállás költségét tartalmazzák, nem tartalmazzák az idegenforgalmi adó összegét (18 év felett 380 Ft/fő/nap).
Jelentkezni a <http://balatonszarszo.lutheran.hu> oldalon, érdeklődni a 06 20 824 3143-as telefonszámon lehet.

Várjuk családok jelentkezését.

Új lelkeszi elnök a református zsinat élén

▶ A Magyarországi Református Egyház (MRE) új összetételű zsinata *Szabó Istvánt*, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökét választotta a testület lelkeszi elnökévé február 25-én, szerdán Budapesten. A zsinat világi elnökének újra *Huszár Pált*, a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnokát szavazták meg. A zsinat lelkeszi alelnöke *Fekete Károly*, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, a világi alelnök pedig *Ábrám Tibor* tiszáninneri főgondnok lett.

A zsinati ülést követő sajtótájékoztatón *Bölcskei Gusztáv*, a zsinat leköszönő lelkeszi elnöke hangsúlyozta: a zsinat megválasztott elnöksége a Magyarországi Református Egyház egészét képviseli. Ők nem a dunamelléki püspök, a dunántúli főgondnok, a tiszántúli püspök és a tiszáninneri főgondnok, hanem az egyház elnöksége és alelnöksége – fogalmazott, reményét fejezve ki, hogy mindig így tekintenek majd rájuk.

Szabó István, a református egyház zsinatának újonnan

megválasztott lelkeszi elnöke (*képünkön*) arról beszélt, hogy a rendszerváltozás óta eltelt huszonöt év alatt az MRE „legalább hetvenöt évet futott”, hiszen annyi mindent újra kellett fogalmaznia, annyi törvényt, szabályt, rendeletet kellett megalkotnia, annyi újonnan megalakított intézményről kellett gondoskodnia. Hozzátette, nem tudja, hogy lelassulhat-e ez a „nagy futás”, azt viszont tudja, hogy a következő hat évben is sok teendője lesz a zsinatnak és így a zsinat elnökségének is.

Szabó István 1956-ban született Sárbogárdon, hétgyermekes lelkeszcsaládban. Nős, felesége innovációs szaknácádó. Három gyermekük és egy unokájuk van. 1997-től a Budahegyvidéki Református Egyházközség lelkesze, előtte Sároregesen, Józsefvárosban és a Külső Üllői úton szolgált. 1983-ban Chicagóban szerezte meg a magiszteri fokozatot, 1994-ben doktori vizsgát tett, 1998-tól a pápai teológián tanít, 2002-ben habilitált. 2003-tól a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökeként szolgál, ebben a tisztségében az idén harmadik ciklusát kezdte meg.

Huszár Pál, az MRE újraválasztott világi elnöke elmondta, hogy a jövőben is az egyház nem lelkeszi végzettséggel rendelkező tagjait szeretné megszólítani, összegyűjteni és hadba hívni a lelkipásztorok munkájának megsegítésére. Még mindig a megszólítás a feladat – hangsúlyozta –, hiszen több százezer vagy akár egy-két millió is lehet a „latens reformátusok” száma, akik az egyháztól várják, hogy az megszólítsa őket.

► Folytatás az 1. oldalról

A koncertsorozat társrendezője, a Gryllus Kiadót képviselő *Gryllus Dániel* arra emlékeztetett, hogy az együttműködés, az együttélés alapja a kölcsönös elfogadás kell, hogy legyen. A színpadra lépő művészek ennek ékes bizonyágát adták, hisz a *Rackajam* fúziós zenét játszik, amelyben a magyar népzenenek kitüntetett szerep jut, a magyar költők verseiről most nem is szólva. Az este pedig úgy kezdődött, hogy a világhíressé szájharmonika-virtuóz *Ferenczi* előbb Pál apostolnak a keresztény szeretetről hitet tevő leveléhez fűjta, Gryllus kedvenc citeráján pengetett, a folytatásban pedig jöttek a roma zenészek: *Farkas Mihály*, *Ökrös Károly*, de mindenekelőtt *Roby Lakatos*, a világhírű dzsesszhegedűs. De így akkor már lett a színpadon cimbalom és gitár, sőt egy diszkrétén dörmögő tuba is; együtt különleges hangzást és fantasztikus hangulatot varázsoltak a Nyíregyházi Főiskola nagytermének színpadára.

A *csárdásjamtól* elragadtatott közönség valamiféle ismerős western dallamon át híven követte az édes-bús bluesig *Ferenczi*éket. *Roby Lakatos* ujjai alatt a hegedű üveg-hangja a cimbalomba oldódott, a pillanatnyi csend után pedig robbant a vastaps. Humor a zenében, humor a dalszövegben: „Az én szívem képeslap, / Jaj, de hamar feladtad.” Olyan zenei világ elevenedett meg, amelyet ez a közönség még biztosan nem hallott soha (élőben), de ezt a zenét mindenki rögtön a sajátjának érzi, mert van benne valami, ami tényleg az övé.

A dzsesszkoncertet moldvai tánc-ház követte a *Sugalló* együttes közreműködésével.

A szombati III. KRSZH-focikupa megnyitását *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke (*képiünkön*) vállalta magára, megidézve *Sán-*

A SZERZŐ FELVÉTELE

dor Pál Régi idők focija című filmjének szállóigévé vált mondatát *Mina-rik Edétől*: „Kell egy csapat!”

Jézus csapata sem volt valami könnyű helyzetben – folytatta a gondolatmenetet a püspök: „Péter, a kapitány még csak hagyján, de Jakab és János fiatal és tapasztalatlan, Simon olykor túlzottan is kemény játékos, no és Júdás, aki akkorát hibázott, hogy eltolták örökre... Ennek a csapatnak

is meg kellett harcolnia, hogy egyáltalán a pályán maradjon!” De nem kell mindig győzni, illetve lehet úgy is győzni, hogy veszít az ember – fűzte hozzá *Fabiny Tamás*, majd *Lázár Ervin* novellájából idézve hökkentette meg sportos hallgatóságát: „Is-

ahogyan tette ezt tavaly is, azzal a sóvárgó megjegyzéssel, hogy „ó, ha én is köztetek lehetnék!” –, az ERSZK hallgatói eltértek a forgatókönyvtől. Születésnapja alkalmából köszöntötték *Molnár Erzsébetet*, az Evangélikus Roma Szakkollégium

ten szokott focizni?” (<http://www.szepepi.hu/irodalom/lazar/foci.html>)

A Filo Sportcentrum közönségét *Sztojka Attila*, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságának (Emmi TFFA) főosztályvezetője is köszöntötte, de még mielőtt *Kocsis Fülöp*, a Hajdúdorogi Görög-katolikus Egyházmegye főpásztora elvégezhette volna a kezdőrúgást –

intézményvezetőjét, aki dacolva az influenzától vészterhes időekkel, nagy bátorsággal viszonzta a szeretet megannyi megnyilvánulását.

A torna nyitómérkőzését az Emmi TFFA játszotta az evangélikus lelkészekből és az ERSZK tanáraiból verbuválódott közös csapat ellen. *Sztojka Attila* együttese lendületes, jó játékkal már 3 : 0-ra vezetett, amikor a meccs végéhez közeledve

Közös sors

Beszélgetés Káli-Horváth Kálmánnal

► Jó, ha az ember, mielőtt meghal, elolvassa a Bibliát. Az is jó, ha hallja. Ha meghallja – ha meghallja azt, ami le van írva. Például *Káli-Horváth Kálmán* interpretálásában a Károli-Bibliát. Nem tagadom, a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet által a közelmúltban meghívott vendég (előadása) lenyűgözött. Szerettem volna többet tudni erről az emberről, akinek a hangját hallva azt éreztem, „úgy cseng, mint akinek hatalma van”... Ki az, akinek Isten ily sok talentumot adott?

Káli-Horváth Kálmán festőművész, a free-presszionista kortárs alkotócsoporthoz tagja, irodalmár, riporter. 1975-ben született Tiszakóródon nyolcgyermekes roma család legkisebb gyermekeként. Kétéves korától állami gondozottként nevelkedett.

Hovatartozásról, identitásáról kérdezve így vall:

– Istengyermek – így, egybeírva –: ebből a létállapotomból semmi sem tud kizökkenteni. Ez a főhorgony életemhez, mely nem egyfajta tagadást vagy menekülést hordoz, hiszen nem kérdés, hogy magyar cigányként vagyok az emberiség tagja. Ezek mind magától értetődő, természetes dolgok. Egymást feltételezve járulnak hozzá ahhoz, aki vagyok. Számomra azonban származásom egyértelműen a több szálon futó, de egy irányba ható szolgálatot jelent.

Cigányságomhoz elsősorban értékalapú kötődésem van. Aki emberként helytáll, az etnikai identitásában is méltónak találhatik. (A nevemben használt, cigány eredetű *káli* szó jelentése: fekete.) A művészet is identitásom része. A free-presszionisták csoportja a technikai tudás és a művészeti hagyományok tiszteltét alapul véve saját alkotói programmal dolgozik. Saját utunkat járva nem szolgálunk ki előítéleteket. De van ez a közös sorsunk, az emberi létezés igaz célja, amikor a félelemnek és a halálnak már nem lehet hatalma felettünk.

A hit számomra valóság; az a feladat, hogy esendőségem ellenére Isten akaratával megegyezően megéljem ezt a hétköznapi életben. Nem valami reménykedés, mert semmi kérdőjel nincsen.

Káli-Horváth Kálmán tizenhét éves volt, amikor az isteni kegyelem által valamifajta tökéletes, megvilágosodott állapotba kerülve először találkoztott a bibliai üzenettel:

– Jézuson keresztül mindannyian az Atya gyermekei vagyunk... Minden tudás megtörtént velem – anélkül, hogy értettem volna mibenlétét. Ettől a pillanattól kezdve komolyan vettem azt, hogy Jézus a testvé-

felszabadítva innentől kezdve még rejtett képességeim is sokszorosan bontakoztak ki.

A Biblia tele van ígéretekkel; merünk ezeket a dicsőséges szép jelzőket magunkra vállalni. Istengyermek vagyok, ez keresztény mivoltomra a hitvallás. Számomra annyit jelent, hogy a szeretet diadalmaskodik az ítéleten, ezért nem húzhatunk fel embert embertől elválasztó, keresztények közötti falakat.

Miután több országos szavalóversenyt megnyert, majdnem tíz évig dolgozott a Duna Televízió bemondójaként, riporterként, majd Dániában, az International Apostolic Bible College vendégtanáraként és egyben hallgatójaként folytatta pályafutását.

A sikerről mondja:

– Siker az, amikor az ember a helyén van, ez hozza az eredményt – míg a hétköznapi életben maga az eredmény számít sikernek. Nekem azt kell valóra váltanom, amiért itt vagyok – csak ez a dolgom, Isten majd odateszi a gyümölcsöt. Az, ami most történik velünk: fájdalmak, örömök, sikerek – ezekről mind lehetséges hálával egy jó szót kimondanunk, de kijózanító a tudás, hogy mindez mulandó.

Most úgy gondolkodom, úgy élem meg a napjaimat, hogy mindenben Istennel vagyok, szakrális művészetem ebből épül. Ha valamit elkezdek, azt igyekszem be is fejezni, és nagyon örülök, ha jó születik belőle. Mégis azt valom, a megpróbáltatásaim a legjobb barátaim. Amennyiben szükséges, a konfliktusoktól sem riadok meg.

A feltöltődés időszakait is fontosnak tartom. Elerőtlenedve és fáradtan nem lehetséges Isten nevére hivatkozva élni, alkotni.

Az anyagi javakról ezt tartja:

– Amire szükségem volt, az mindig megadtam. Ha elkezdeném a bizalmamat – az egészséges mértéket meghaladva – a pénzbe vetni, az hatalmas biztonságérzetet keltene. Ettől óvakodom, de Isten is megvéd tőle.

Vo Khanh Toan, alias *Toni*, az ERSZK vietnami pszichológusa kapuba sóhajtott a hazaiak becsületgőlját (3 : 1). Ezt követően egymás után mérkőztek a szakkollégiumok. Jellemző a fiatalok lelkesedésére, hogy még egy gipszes kar sem tarthatta távol azt, aki részt akart vállalni: *Posváncz József* még gólt is rúgott.

A férfiak küzdelmében jobb gólaránnyal a Szegedi Keresztény Roma Szakkollégium csapata győzedelmeskedett. Második lett a házigazdák együttese; a képzletbeli dobogó harmadik fokát a Jezsuita Roma Szakkollégium érdemelte ki. A nők versenyét idén is megnyerte az evangélikus szakkollégium. Mivel röplabdában is a szegediek nyertek, ők vihették haza a most alapított vándorserleget, és övék a jövő évi torna rendezésének joga.

Nyíregyháza jó hangulatú, szereztetjes programot szervezett a roma főiskolásokat és egyetemistákat támogató szakkollégiumoknak. Különleges élmény volt látni, milyen szívvel-lélekkel küzdöttek a fiatalok saját intézményükért a torna minden egyes mérkőzésén. Amikor pedig az eredmények összesítésére vártak, újra birtokba vették a műfüves pályát. És ez már örömfoci volt: pirosban játszó görögkatolikusok, zöldben futkározó jezsuiták, fehérbe öltözött evangélikusok keveredtek, hogy ki kivel van, csak ők tudták – de tudták! Minden gólt megtapsolt mindenki, de hogy végül is ennek a meccsnek mi lett a vége, azt senki se tudta. Hacsak nem az a felismerés, hogy együttműködés nélkül nem megy – sem a sportban, sem az életben.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Isten, haza, túlvilág?

– Matriális értelemben természetesen mindaz, amit Magyarországnak vallunk, az nekem a haza. Külföldön élve is magyar maradtam, magyarországi cigány, de legfőképpen ember. Én is változom; ma már a haza leginkább azt jelenti számomra, hogy pecsétes ütlevelem van Isten országába, és ebben a földi országában egy mennyi követ vagyok. Soha nem is kételkedem ebben – s éppen azért tudom ezt ilyen biztosan, mert annyira gyarló vagyok, hogy csak Isten által tudok ennek a rendeltetésemnek megfelelni. Ő még a gyengeségeimet is képes jóra fordítani. Csak azt tehetem meg, amire lehetőségem és erőm van, és nem gondolom azt, hogy számít, amit én – a saját egómra támaszkodva – akarok. Isten tudja – tud róla –, hogy mit miért enged meg, és nem lehet tőle kizsarolni a vágyainkat. Nem is lenne érdemes.

És nincsen is más, csak az Isten?

– Viszonyom hozzá – megfoghatatlan, definiálhatatlan, ellenkezik mindenféle végessé tétellel. Az élet egy váróterem, ahol sokfajta ember megfordul. De nem a passzivitás váróterme! Az a feladatunk, hogy vakítóan fényesen fel tudjuk mutatni, hogy minden, ami Istene kívül van, csak illúzió és hazugság.

Számomra Isten a szeretet valósága, maga az élet – bármit jelentsen is ez... Amikor Isten nélkül voltam, az nekem a halál volt.

■ BÜKY ANNA

Káli-Horváth Kálmán roma származású magyar festőművész, irodalmár, riporter. *Sárosi Attila* művésztanár rajzsakkörébe járt; korán megmutatkozott rajz-tehetsége. Tízéves korától számára a rajzolás már nem hobbi, hanem életforma. 2009-ben megalakította a Free-presszionista Kortárs Művészcsoporthoz *Borkó Marianna*, *Balogh Tibor* és *Kiss Sándor* társaságában.

„Elég neked az én kegyelmem...”

(2Kor 12,9)

Bitskey Tibor, a nemzet színésze, Kosuth-díjas, kétszeres Jászai Mari-díjas, érdemes művész, a Magyar Érdemrend középkeresztjének tulajdonosa, Budapest II. és XVII. kerületének díszpolgára életének nyolcvanhatodik évében, 2015. február 2-án elhunyt. Hatvanhárom éven át játszott különböző színházakban. Száznegyven színpadi szerepben keltette életre a magyar és a világirodalom nagy alakjait. Filmekben, tévéfilmekben szerepelt, szinkronizált is. Az Evangélium Színházban is jelentős szere-

pekben láthattuk. Önálló estjeivel versmondással járta az országot. A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium öregdiákjainak megbecsült és aktív tagja volt. Temetése február 27-én volt családtagjai, barátai, pályatársai jelenlétében a zugligeti Szent Család-templom urnatemetőjében *Szirmai Zoltán* nyugalmozott fasori lelkész szolgálatával Mt 17,1–8 alapján. Búcsúzott tőle *Balázs Péter*, a Szolnoki Szigligeti Színház igazgatója és versmondással *Mécs Károly* színművész.

Kilobbanó ragyogás

Bitskey Tibor halálára

Utolsó találkozásunkat idézem 2012-ből: a Torony Szállóban ültünk, forró kávé mellett, hogy kitüntetéséről beszéljünk. A Hódmezővásárhely nagy szülőttéről, *Bessenyei Ferencről* elnevezett díjat ítélték neki. Színházban és filmen egyaránt képviselte a nemzeti értékeket, állt az indoklásban, hozzátéve, hogy elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar nyelv ápolásában.

Boldog volt, tele tervekkel. „Elődöm és példaképem Bessenyei – mondta zengő hangján. – Nagy munkabírásu ember volt, tele életszeretettel. Az egész világot magához akarta ölelni.” Ült, várakozott. Nyugalmasan és robbanásszerűen. Cigaretta vett elő kabátjából. A sűrű füst lassan beborította, csak aggódó szavai tudatták, hogy itt van, és üzeni akar. Mindenkinek.

Föl sem merült, hogy egy nagy színésszel vagyok együtt. Inkább egy jobbítani akaró férfival, lélekemberrel, aki mondja a magát, befelé néz. Nemcsak engem akar meggyőzni igazáról, de másokat is... Barna szeme a fáradt arcbán fölgylúva égett, és tenni akarást fejezett ki. Sürget az idő, tegyünk valamit a szétszaggatott országról!

Bitskey Tibor nagyon szerette a szép, hazafias filmeket. Büszkén emlegette az *Egy magyar nábobot*, a *Kárpáthy Zoltánt*: igazi örömet adtak az embereknek. Legnagyobb sikerét a *Rákóczi hadnagyában* aratta. Halála estéjén a televízió ezzel a régi, kuruc kort idéző művel villantotta föl játékát, magyarságát. Ilyen volt 1953-ban, és ilyen maradt az utolsó pillanatig.

A Vígszínházban *Ajtay Andor*, *Sulyok Mária*, *Ruttkai Éva*, *Benkő Gyula* segítette pályáját. Egyik alapítója volt az Evangélium Színháznak: *Németh László*, *Tamási Áron*, *Sík Sándor* súlyos gondolatait tolmácsolta közönségének. Az utóbbi években a Szolnoki Szigligeti Színházban játszott. *Csehov Cseresznyés kert* című darabjában az öreg szolgát alakított-

ta, aki egyedül maradt a birtokon. Ottfelejtették. Beletörődve sorsába így kesergett: „Elment az élet, mint-ha nem is lett volna!”

A nemzet színésze sokszor elmondta, hogy istenhívő ember. Sokat beszélget Istennel. Mindezt a híres Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumból hozta. Az iskola sugárzó erkölcsisége táplálta erős hitét. Szeretettel emlegette *Bélay István* igazgatót, aki a szép és nehéz színészi pálya felé irányította.

Indulni készült. Nézetem, ahogy kezével nyomatékot ad szavainak. Összeérintette ujjait, távolba mutatott, azután egymásba kulcsolta két tenyerét, mintha imádkozna. Segítséget kérne a jövődő napokhoz, a ritkán megfogalmazott ars poeticához: „Arra rendelt Isten, hogy bölcs emberek gondolatait tolmácsoljam. Élni segítek. Teljesítem feladatomat a lehető legjobban. Nagyon szeretni kell, amit csinálók.”

Rajongva szerette mesterségét, gyönyörű anyanyelvünket nyolcvanhat éven keresztül.

■ FFL

In memoriam Hankiss Elemér

► Január 31-én kísérték utolsó útjára a Farkasréti temetőben *Hankiss Elemér* szociológust, irodalomtörténészt, a Magyar Televízió korábbi elnökét, aki rövid, súlyos betegség után, nyolcvanhat éves korában hunyt el január 10-én. Híradásában a Magyar Távirati Iroda megemlíti, hogy özvegye, *Zétényi Lili* „játszó, örökké gondolkodó, alkotó emberként” jellemezte az elhunytat, akinek „vallása a tisztesség volt és a szabadság”. Olvasóink közül azonban többen felhívták szerkesztőségünk figyelmét arra, hogy noha az evangélikus Hankiss Elemér nem ápolt szoros kapcsolatot az egyházakkal, kifejezett kérése volt, hogy temetésén őt az emberi erőforrások minisztere mint református lelkész búcsúztassa. Az alábbiakban *Balog Zoltánnak* a temetésen elhangzott beszédét közöljük.

Gyászoló Család! Gyászoló Gyülekezet! Mindazok, akik eljöttek, hogy utolsó földi útjára kísérjék Hankiss Elemér embertestvérünket, hallgassuk meg Isten ígétjét, az igehirdetés alapigétjét *Máté evangéliumából*, a 17. részből (1–9. vers): „*Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és testvérét, Jánost, és felvitte őket külön egy magas hegyre. És szemük láttára elváltozott: arca fénylett, mint a nap, ruhája pedig fehérén ragyogott, mint a fény. És íme, megjelent előttük Mózes és Illés, és beszélgettek Jézussal. Péter ekkor megszólalt, és ezt mondta Jézusnak: »Uram, jó nekünk itt lenniük. Ha akarod, készítek itt három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek és egyet Illésnek.« Még beszélt, amikor íme, fényes felhő árnyékolta be őket, és hang hallatszott a felhőből: »Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, őt hallgassátok!« Amikor a tanítványok ezt meghallották, arca borultak, és nagyon megijedtek. Ekkor Jézus odament, megérintette őket, és így szólt hozzájuk: »Keljete fel, és ne féljete!« Amikor föltekintettek, senkit sem láttak, csak Jézust egyedül. Miközben jöttek lefelé a hegyről, megparancsolta nekik Jézus: »Senkinek se mondjátok el ezt a látomást, amíg fel nem támad az Emberfia a halálból.«” Ez az Isten ígéje.*

Gyászoló Család! Gyászoló Gyülekezet!

Túl a tételes valláson – vagy talán éppen innen –, az igaz megismerést és bizonyosságot keresve, vitázva a zsidó-keresztény hitkincs darabjaival, struktúrájával, és mégis újra és újra hozzá kapcsolódva, ebben a helyzetben keres bennünket ez a kétezer éves történet, a transzfiguráció története. Jézus Krisztus színváltozása, megdicsőülése, melyben emberek – Mózes és Illés, de valójában Péter, Jakab és János, a tanítványok is – átesnek egyfajta metamorfózison, belekóstolnak egy másik világ csodájába, és üzenetet kapnak: „Ne félj! Ne félj a távozástól, ne félj az átváltozástól!” Most nem mi keresünk, most az üzenet keres bennünket. Pedig micsoda párbeszéd, beszélgetés lehetne ebből is, micsoda beszélgetés lehetne folytatni erről is vele, Hankiss Elemérrel, erről a transzfigurációról – meg annyi mindenről.

Hankiss Elemér annak az intellektuális fegyvellemmel és játékos könnyedséggel keres magyar értelmiséginek a mintaképe, akiben a tudásból sohasem lett értelmiségi góg, a világpolgárságból gyökértelen-

ség. Belülről volt szabad. Azért kerest, kereste önmagát, azért akart minél többet megtudni és megérteni a világból, hogy annál többet mondhaszon el arról, hogy milyen az élet Magyarországon, Közép-Európában – és leginkább: milyen lehetne. Milyen lehetne itt az élet, ha... És ez után a „ha” után jött a tudománynak, a tudományosságnak az a sajátos műfaja, amelyet ő nemcsak művelt, hanem teremtett is. Talán voltak nagyképű akadémikusok, akik ezt lenézték, de voltak olyan idők, amikor egy egész ország értelmiségének volt ez a lelki, szellemi tápláléka.

Lesz-e, aki folytatja ezt a tudást, ezt a tudományt, ezt az aggodalmat, ezt a játékosságot, ezt a könnyedséget, ezt az olthatatlan keresést? Ennek a játéknak, ennek a kérdés-felelet, újabb kérdés-játéknak, amelyet ő folytatott velünk, most és itt nincs vége, mert újabb és újabb kérdések jönnek, de ennek az életjátéknak az ideje lejárt.

A búcsú értelme, a spirituális búcsú értelme, a szakralitás értelme, hogy meghalljuk az üzenetet a könyvből, a Bibliából. Abból a világból, mely életünk és halálunk érzékelésen túli metafizikus dimenziója. Ez az üzenet így hangzik: Ne félj! Ne félj a távozástól, ne félj az elváltozástól, ne félj a színváltozástól! Ne félj, miközben látod, hogy az élet változik, hogy már nincs, ami volt, hogy már nincs, aki volt, megszűnt, eltűnt, vége. De te ne félj!

Nincs vége, csak elváltozott, átalakult, átlépett egy másik dimenzióba. De ami volt, az újja lesz, ami volt, az megvilágosodik. Ahogy hallottuk a történetben: arca fénylett, ruhája átlátszó volt, mint a fény. Transzparencia – oda megyünk, oda ment, ahol megvilágosodik az élet, ahol nem kell félni a transzparenciától, ahol még az az in-

kognitó is megvilágosodik, amely annyira jellemző volt rá.

Annyi levél érkezett a halálhírrre. Valaki ezt írta: mindig úgy kérdezett, hogy sohasse maradt idő arra, hogy őrá la kérdezzünk. Ott majd ez az inkognitó is megvilágosodik. Ott majd az a transzparencia lesz, amelytől nem kell félnünk egyikünknek sem.

Az az ígértet fogja egybe az egyetemes kereszény hitet, hogy eljön majd az idő, amikor megértjük a megérthetlent. Amikor majd kiteljesedik, amikor majd beteljesedik, ami ma torzó s befejezéstelen. Amikor úgy változunk el, hogy feltámadunk, és ha feltámadunk, ha feltámad az Ember Fia, akkor majd el lehet mondani, ami itt nem volt elmondható, akkor majd megértjük. Oda megyünk. Egy „idegen” világból, egy idegennek tétélezett világból egy még idegenebbe, mely mégis nekünk készült. Nekünk készült ez is, az is.

„Feltámadunk” – áll még némely temető kapuján, némely fejfákon a titokzatos öt betű: A. B. F. R. A. – A boldog feltámadás reménye alatt. Ezt mondhatjuk, ezt kell mondanunk félve, óvatosan, ismervé az üzenet olcsó hamisítványait, és ismervé a nyitva maradó kérdéseket: „Feltámadunk? Hogyan, miért, csak nem gondold komolyan?”

De mégis mi mást mondhatnánk itt, ebben a kultúrkörben – ahogyan ő mondaná –, mint azt, hogy feltámadunk. És ez nem a keresztény dogma kérdése kizárólag, hanem milliók és évezredek bizonyossága, üzenete. Azoknak az üzenete, akik ebben a hitben éltek és haltak. Akik úgy hittek a halál utáni életben, hogy a halál előtti életben hittek. Abban a feltámadásban hittek, amely itt, ezen a földön kezdődik. Abban a feltámadásban, amelyik ugyan az a szó, mint amit a Mester mond a tanítványoknak: „*Keljete fel, és ne féljete!*” Ne félj a halál pillanatában!

Kedves Lili, ne félj, ha visszanézel és ha előrenézel! Kedves Ádám, ne félj, ha a gyermekeidre nézel, ha az óceánra nézel! Ne félj, ne féljete, ha a sirra néztek! Ne féljete, ha az országra néztek! Ne féljete, hanem kövessétek azt, amit a Mester mondott: keljete fel, induljatok el, menjete tovább arra, ahol újra van fény, ahol újra van világosság, ahol újra van találkozás, ahol feltámadás van!

Elemér utolsó, könyvben olvasható gondolatai a félelemmel foglalkoztak. Fölháborodott azon, hogy az egyesült államokbeli közvélemény-kutatók szerint állítólag az amerikai emberek maximum tíz százaléka fél a haláltól. Nem hitte el. A halálfélelemről írt, az életfélelemről, és ennek pozitív értelmet is tulajdonított. Így idézett egy tudóst: „Félek, tehát vagyok.” Azt mondta, a félelem felhívás az életre. Ő így írta: lehet a félelem romboló, de lehet áldásos.

Áldásos félelem, istenfélelem? Az evangélium azt mondja a romboló félelemre: ne félj! Amit elengedsz, az is a tiéd. Hiszen sem nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő, irgalmas Istené. És ő azt mondja, hogy ne félj. Ámen.

Bahamai bélyegek a világimanapra

A bahamai posta három tagból álló bélyegsorozatot jelentetett meg az idei világimanap tiszteletére, amelyeket március 6-án kezdett forgalmazni. A bélyegeken helyi grafikusművészek az imanap liturgiájának fő gondolatait jelenítették meg.

A 15 cent értékű *Jessica Colebrooke Sose feledd, hogyan szolgálj!*, az 50 centesen *Chantal Bethel*

Áldottak, a 65 centesen pedig *Tyrone Ferguson Mesterkulcs* című alkotása látható.

A pénteki világimanap magyarországi alkalmainak sorában Budapesten például 17 órától a Deák téri evangélikus gyülekezet termében (V. ker., Deák tér 4.) szerveztek ökumenikus összejövetelt.

► EvÉlet-infó

Olvasom, hogy kétszázöt évvel ezelőtt született Hunfalvy Pál nyelvész, etnográfus, a 19. század egyik legnagyobb tudósa és polihisztora. Az évforduló kapcsán bennem azonban nem kevésbé híres bátyjával kapcsolatosan idéződtek fel „bensőséges emlékeim”.

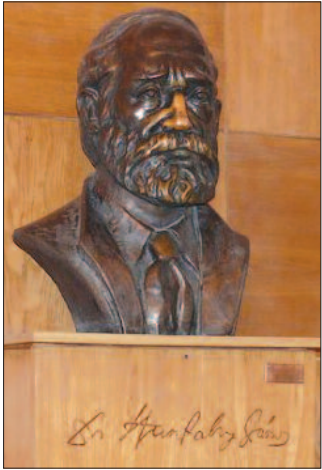
Amikor először léptük át az iskola kapuját – megilletődött, remegő, izgatott kis első éves középiskolások –, az egyik első információ, amellyel felső éves társaink elláttak (mondhatni: amelyet megtöltésre váró, üres tarisznánkba tettek), ez volt: a földszinti folyosón álló mellszobor orrának érintése varázserővel bír. Aki felágaskodva (merthogy magas talapzatra állították a méltóságteljes bronzszobrot) eléri és megsimítja a tekintélyes férfiú bronzorrát, azon a napon nem felel...

Huhh, de jó, de életmentő volt ez a tudás, amelyet dobogó szívű, félig gyermek lényünk megkapott a tapasztalt felsőbb évesektől! (Sőt: az állítást diáklelket ismerő és velünk érző osztályfőnökünk is megerősítette.) Meg sem kérdőjeleztük igaz voltát. Tudtuk, erre bizony szükségünk lesz, nem is egyszer... Így is lett. Hittük, és a pillanat tört része alatt miénk lett a nyílt titok.

A szoborra pillantva pedig kétség sem fért hozzá: a varázslat működik, működnie kell: a fényes orr bizonyítja, hogy min-

Az orr

dig bizalommal fordultak a közgazdaság-tudomány leendő/reménybeli nagyjai a gazdaságföldrajz megalapozójához egy kis szolidaritásért. Ha az európai hírű földrajztudós cserbenhagyta volna őket, az orr idővel nem lett volna simogatásra érdemesített, következésképp az idő újra el-bronzosította volna. De a tények magukért beszéltek, az-az világítottak.

Hiszen maga Hunfalvy János – mert róla és a róla elnevezett közgazdasági szakközépiskoláról van szó – is járhatott hasonló cipőben, akár éppen a készmárki evangélikus liceum falai között vagy a miskolci evangélikus algimnáziumban. Talán neki is jól jött, ha egy-egy nehezebb napon a jó sors mentőövet do-

bott felé, s kimaradt a kemény feleltetésből. Mondjuk 1838-tól Eperjesen, az evangélikus líceumban, ahol 1841/42-ben magántanulóként a teológiát is elvégezte...

Egykori hunfalvysként ma is büszke vagyok az iskolában töltött évekre, és persze a magunk kis „abigéles” rituáléjára. (Szabó Magda Abigél című regényében a Matula leányinternátus diákjai a kert sarkában álló ódon kőszobor korszájába dobták titkos kívánságaikat, kéréseiket.)

Ja, és végül a legfontosabb: hogy esetemben működött-e az orrérítés kártól-bajtól-veszedelemtől megóvó varázslata? Ezt nem árulom el. Ez hadd maradjon minden hunfalvys legbensőbb titka.

Legyen elég annyi, hogy személyem: egy matematikai-fizikai-kémiai antitalentum, ki nek szíve mindig az irodalomért és a nyelvekért dobogott, s ott könnyűszerrel ért el jó eredményt, mégiscsak vette az évek egyre növekvő akadályait a reál tantárgyak terén is, sikerrel leérettségizett a rettegett tárgyakból, és külkereskedelmi ügyintézővé lett. Hogy aztán száznolcvan fokos fordulattal továbblépve – azaz mégsem: Hunfalvy János nyomán az evangélikus teológiára tartva – egy nap cikket írhasson egy evangélikus egyházi hetilapba... a Hunfalvy-szoborról.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

„Szürkeháj-est” Fehérváron

► A jeles költő, irodalomtörténész és újságíró **Petróczi Éva** (egyébíránt az *Evangelikus Élet* rendszeres szerzője) nemrégiben tette közzé a *Fekete Sas* Kiadónál legújabb kötetét – alcíme szerint két szemtműtétének történetét – *Szürkeháj* címmel. Alkotói pályájának eme jeles darabját a múlt hét végén Székesfehérváron, az evangélikus gyülekezeti házban is bemutatták a **dr. Molnár Gyuláról** elnevezett irodalmi kör szervezésében.

Nem véletlenül zajlott a könyvbemutató éppen az evangélikus gyülekezeti házban, hiszen az egyébként református *Petróczi Évát* számtalan szál fűzi a lutheránus szellemiséghez is. Egyrészt „névadó” költőelődje, a 17–18. században élt *Petróczy Kata Szidónia* evangélikus családból származott, másrészt az új kötetben is méltott jeles szemorvosnak, *Fabini János Teofil*nek az apja evangélikus lelkész volt ugyancsak abban a korban.

Persze az irodalomban nem felekezeti hovatartozás szerint osztályozzuk az írókat és a költőket. Ám az a fehérvári esten is egyértelmű volt, hogy a szerző szellemisége, hite, világképe a protestantizmus nélkül aligha lenne követhető, ahogy *Bencze András* helyi lelkész és püspökhelyettes mives bevezető szavai, valamint e sorok írójának a kötetről szóló eszmefuttatása után *Petróczi Éva* nagy ívű előadása (*képünkön*) ezt világossá

tette a hallgatóság számára. S ami nagyon fontos: ahogyan a *Szürkeháj* szövegének lendülete, olvasmányossága magával ragadja az olvasót, hasonlóképpen vagyunk írója előszóban elmondott gondolataival is.

A mai irodalommal kapcsolatban egyébként ritkán szólunk arról, hogy az élvezhetőség, a gördülékeny cselekmény változatlanul fontos. A *Szürkeháj* különösen jó példa arra, hogy érdemes így írni.

Az esztétikáról is szó esett, hogy a gyógyulásban milyen fontos szerep juthat az ilyesfajta ismeretek átadásának, a lelki folyamatok előtérbe állításának. Jelzi mindezt a könyv „öregbétűs” tipográfiája is. S ahogy *Steinbach József* református püspök ír az előszóban: „Ez a kötet még ennél is több, biztatás arra, hogy szemünket merjük mindig az Úrra vetni: »Szemeim mindenkor az Úrra tekintenek, mert ő húzza ki a törből lába-

FOTO: SZABÓ ANDRÁS

mat.« (Zsoltárok 25,15)” Mind-ehhez járulnak a kötet próza-folyamatát időnként megtörő versek, melyekből *Petróczi Éva* néhányat fel is olvasott.

Miközben hallgattuk a szerzőt, arra gondolhattunk, hogy az esendő, de hívó ember számára milyen fontos ez a *szembenezés*. Önmagával, betegségével és a lelki-testi gyógyulással. Az írás nyilvánvalóan sokat segíthet mindebben. Ahogyan az *Áfonyás fohász* befejezése is jelzi: „Teremtő Isten, látom világot, / lássam eztán is, világra-éhes / szememben látás hadd rakjon fészket, / világ szennytől engedj tisztulnom, / szent gyümölcs által fényre virulnom.” Ebben a „fényre virulásban” segített sokat *Petróczi Éva* székesfehérvári irodalmi estje.

■ BAKONYI ISTVÁN

Szellemidézés

Németh Ágnes emlékezik édesapjára, Németh László íróra

► Reménytelen vállalkozás néhány hasámban megidézni nagy írónkat, *Németh Lászlót* (1901–1975). Pályaképet rajzolni róla, méltatni finom szövésű regényeit, esszéit, sikeres színdarabjait. Fordulatos életén nyomot hagytak a 20. század háborúi, történelmi viharai, miközben kivételes életműve a világirodalom szép szintézisévé vált. A tudományos értekezés helyett leányát, *Németh Ágnest* kerestem föl könyvekkel, festményekkel teli budai otthonában, hogy együtt emlékezzünk a negyven éve elhunyt íróra.

A Németh házaspár lányaikkal (Budapest, 1969) – Ágnes jobbról a harmadik

– Örömhírrrel kezdem: két hónapja megnyílt a Németh László-emléklakás! – mondja mosolyos arccal. – Szeretném megmutatni a beszélgetés után; itt van a közélben. Kis helyiség, kevés pénzben volt, ennyiből hoztuk létre. Úgy gondoltam, csinállok egy összeállítást édesapám életéből. Elég sokan megnézték, meghallgatták az általam készített dokumentumfilmet.

– *Hányan voltak gyerekek a Németh családban?*

– Szüleim nagyon fiatalon összeházasodtak. Született egy kislányuk, ám ő meghalt. Utána jött *Magda*, *Judit*, én, majd *Csilla* elött még egy kislány; hat gyerek, de csak négyen élünk.

– *Hogyan emlékszik vissza a szüleiére?*

– Édesapám magánemberként nem volt szigorú, velünk azonban igen. Sokat kívánt tőlünk, de tőlem kevesebbet, hiszen én már negyediknek születtem, maradék gyereknek. Nem voltunk olyan feszesen életéből. Elég sokan megnézték, meghallgatták az általam készített dokumentumfilmet.

Édesanyám a legcsodálatosabb asszony volt a földön. Furcsán hangzik, de nekem mindig az volt az érzésem, ha nem ő a felesége, akkor apám nem jutott volna olyan magasra az életben. Mindent ő intézett, mindenben segített. Apám mondta néha, talán nem kellett volna ez a sok gyerek, de igazából

tudta, hogy ez gazdagította, színesebbé tette a napjait.

– *Veszekedtek a lányok?*

– A szülői szigor sokat segített. Idősebb korunkban elváltak kicsit. Magda nővérem Amerikában él, az egy más világ, más ember; Judittal nagyon jóban vagyok, igazi testvérnek tekinthetem. Csilla betegeskedik, egy otthonban van; épp a napokban beszéltem az igazgatóval, engedje el, hogy közösen megnézhessük az emlékszóbat.

– *Németh László hogyan dolgozott?*

– Emeletes házban laktunk; ő a földszinten viszonylagos csendben dolgozott, mi, többiek fönt. Reggel elmentünk isko-

lába, és ő is, mert kellett a pénz, írásból nem lehetett megélni. Hazajött, megebédelt, utána kis torna következett, majd lefeküdt két-három órára, azután nekikezdett az írásnak, sokszor vacsora után is folytatta. Nagyon kemény munkás volt, talán ezért bírt olyan hatalmas életművet teremteni. Hogy ezt négy gyerek mellett hogyan tudta megcsinálni, nem tudom.

– *Régi fotókon jeles írókkal vannak együtt. Kikre emlékezik szívesen?*

– *Móricz Zsigmondra* feltétlenül. A gyerek megérzi, hogy milyen rangja van a vendégnek, és nálunk Zsiga bácsi volt az Isten. Mindenki imádtá; szerény emberként viselkedett, nem játszott a nagy férfit. Sokat viccelt velünk, a mosoly soha nem fogyott el az arcáról. Egyszer apu nyáron Pestre utazott, hogy találkozzon vele, ő pedig eljött hozzánk, így elkerülték egymást. Nem olyan ember volt, aki egy ilyen helyzetben elkeseredik, és azonnal hazamegy. Kiment a konyhába, pucolta a krumplit ebédre.

Szeretettel emlékezem *Illyés Gyulára*. Tisztelték egymást édesapámmal, sokat jártak együtt; ide sorolom még *Szabó Lőrincet* is. Elválásztathatlan barátok maradtak mindvégig. Persze azt tudni kell, hogy a nagy alkotók között is vannak viták, összecsordulások. Közöttük is előfordult, de egymás megbecsülése volt a legfontosabb.

– *A hódmézóvásárhelyi évek-ből mit emeljük ki?*

– Nem beszélt róla, annak ellenére, hogy a nagy alföldi várost a boldogság szigetének nevezte. 1945 őszén óraadó tanár volt, majd tanított a lánykollégiumban. Nagyon jól érezte magát, de akárhogyan is

vesszük, ott volt az a „kislány”, az ő ideálja. Szüleink között is rossz lett a hangulat, s amíg attól a „műsától” el nem vált, addig megmaradt ez a feszültség. Mi, lányok, mind anyámmal tartottunk. Esküszöm, nem volt három puszinál több, de ez sok szerencsétlenséget hozott ennek a három embernek.

Én laktam Vásárhelyen is, a gimnázium negyedik és ötödik évében. Ott éreztem magam először teljes jogúnak, ugyanis otthon a két nővérem mellett nevetséges, megtűrt személy voltam. És a nimbuszom is gyorsan kialakult – apám tanár volt, mindenki kedves volt hozzám. Még most is vannak ott barátaim, akiket sűrűn meglátogatok.

– *Mikor járt utoljára a messzi városban?*

– Három hete voltunk az unokámmal. Azt szeretném, ha átvinné az én feladataimat; bemutattam, és kértem az ottaniakat, hogy éltessek a kapcsolatot. Ha lesznek érdeklődő diákok, akkor jöjjenek Budapestre, nézelődjenek az emlékszóbatában. Külön öröm, hogy a fi-am jól érezte ott magát; érzi, hogy ez olyan hely, ahol jó lenni, figyelni és megpihenni...

– *Mihez kötődik édesapja életművéből?*

– Mondhatom, egész életemben olvastam. Szeretem az *Égető Esztert*; mindig mást fedezek föl, és akkor azt tartom a legkedvesebbnek. Különben óvakodnék egyet megnevezni, mert én is változom. A szindarabokat is szeretem; természetes, hogy mindent megnéztünk. Apám nem mindig jelent meg a bemutatókon, bizonyára volt benne apró félelem: jól mondják-e a színészek, mit szól a közönség? Amikortól rendszeresen műsoron voltak a

darabjai, akkor meg azért nem volt ott, mert a '70-es évektől már betegeskedett. Nagy művészek formáltak meg a főszerepeket: *Bessenyei Ferenc*, *Sinkovits Imre*, *Tímár József*... Ezekből a közös találkozásokból később mély, őszinte barátságok lettek.

– *Németh László hite?*

– Keveset beszélünk róla.

Apám szavait kölcsönözve, „egész művemmel lehetne pontosan felelnem”. Európai távlatokat nyitott, a szó nemes értelmében „nemzetnevelő” akart lenni. A minőségre akart tanítani. Sokat vallott önmagáról és hitéről. Hogy milyen volt kapcsolata Istennel a lelke mélyén, lelkiismeretében miként követte a belső hangot, ennek csak az igralmas Bíró lehet a megmondhatója...

– *Tudom, fáj, de befejezésül a halálévfordulóról kérdezem.*

– Nehéz az utolsó évekről beszélni. Édesapám addig foglalkozott a magas vérnyomással, amíg beteljesedett. 1971-ben agyvérzést kapott; sok küzdelemmel, drámai fordulattal teltek ezek az évek. 1975 januárjában súlyos betegen újra kórházba került. Március 5-én Budapestben hunyt el. Félelmetes rá-gondolni, hogy a nagy író nem tudott írni, újra kellett tanulnia az ábécét.

Én most ugyanezeket élem meg, betegeskedem, de teszem a dolgomat, ahogyan tudom. Ami legjobban fáj, az apám mostani megítélése; nem mondhatom, hogy ma a régi híres ember volna. Az élet ilyen, de úgy gondolom, változni fog: visszatér egy igazabb értékrend. Tudom, mik a feladataim, mit kell tennem. Látom biztató arcát, hallom gyönyörű magyar nyelven írt üzenetét!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Szárnyaló, hídverő

Szélrózsa-utótalálkozó a Fasorban

► Nagykorú lett tavaly az 1996-ban Váralján indult Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó: Soltvadkerten a tizedik összejövetelre került sor, tekintettel azonban arra, hogy a fesztivált két évente rendezik meg, 2014-ben töltötte be a tizennyolcadik „életévét”. Akkor a „Szárnyalj!” mottóval fogalmazták meg a szervezők az aktuális tematikát. Ennek megfelelően a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumba február 28-ára összehívott utótalálkozó is vidám együttlétre és meghitt áhítatra vágyó fiatalok lelkét repítette fel – „Szelek szárnyán” jelmondatával is. Számos műhely, koncert, valamint dr. Csermely Péter biokémikus és hálózatkutató professzor előadása várta a mintegy kétszáz, a szélrózsa minden irányából – Kőszegről, Bükkről, Szegedről, Orosházáról, Mezőberényből és sorolhatnánk – érkező fesztiválozót.

A múlt szombatra meghirdetett Szélrózsa-utótalálkozó tulajdonképpen már előző este, február 27-én elkezdődött a Rózsák terén: az „elő-utótalálkozó” az Evangélikus Középiskolai Kollégiumban vetélkedő játékban mérhették össze a már pénteken megérkezett fiatalok a korábbi tíz Szélrózsával kapcsolatos tudásukat. A „Retró sátor” csapata által összeállított kvízt követően a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Gyülekezeti és Missziói Osztályának vezetője, Németh Zoltán tartott áhítatot: Jézus jeruzsálemi

Tamás-miséknek otthont adó Egyetemi és Főiskolai Gyülekezet lelkésze, valamint Pelikán András, a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség másodlelkésze vezette. A két fiatal lelképásztor felváltva, a karzatról és a szószékből „reptette” a résztvevőket. A „szárnyalást” az 57. zsoltár sorainak felhajtóereje táplálta. (Dialógusprédikációjukat lapunk 12. – ifjúsági – oldalán olvashatják. – A szerk.)

Mesterházy Balázs „Szélrózsa-atya” köszöntötte a fesztiválozókat, és ismertette az utótalálkozó menet-

nen jelentkezni is lehetett a jelenlegi és jövőbeli projektekre.

A bibliai fogalmakat kapcsolta össze egy-egy ízzel dr. Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszerez Teológiai Tanszékének docense és Bonnyai Anna teológushallgató „Az élet ízei” nevű műhelyben. Itt egy fiktív tudományág, a gasztroteológia keretében az ételek és italok teológiai, etikai, esztétikai és szociális jelentőségét vizsgálták; a docens a Szentírás harminkét igehelyében bukkant az ízelés átvitt vagy szoros értelmére.

Hogyan használhatjuk és növeszthetjük szárnyainkat az emberi közösségek építése során? – ellenére (vagy talán éppen neki köszönhetően) sokan voltak kíváncsiak a tudós professzor gondolataira.

A rengeteg színes és szellemes ábrával, képpel és montázzsal illusztrált előadásban a rövid választ is hamar megkaphatták a szárnyaikat bontogatni kívánók: szárnyalni tehetséggel lehetséges. A tehetség fő fokmérője a kreativitás, mert bár mindenki tehetséges valamiben, nem feltétlenül sikeres is benne.

A kreativitás az egymástól távol lévő információk összekapcsolásában, új összefüggések megállapításában, a szerepváltás képességében és a már létező keretek szétfeszítésében, egy új „játéktér” meghatározásában rejlik. A határok feszegetésén túl azonban azt is figyelembe kell venni, mennyire hasznos és jó ez az egyének és a társadalomnak. Az életben az lehet sikeres, aki a legfogékonyabb a változásokra, a lehető leghatékonyabban tudja a javára fordítani az új helyzeteket.

A sikeres hálózat, azaz társadalom kiépítésében kulcsfontosságú az együttműködés és a távoli csoportok, közösségek összekapcsolása. „Szárnyalni az tud, akinek van érzéke a minőséghez, van érzéke az újhoz, tudja magát szeretni, és ismeri is magát” – mondta előadása végén Csermely professzor. Záróképpen arra hívta fel a hallgatók figyelmét, hogy olyanokkal beszélgessek az utótalálkózón, akikkel még soha, hogy az újat tapasztalják meg a másokban, hidat verjenek egymás között, és leljék örömeiket egymás megismerésében.

Sokak oldalát fúrta a kíváncsiság, hogy hol rendezik 2016-ban a következő Szélrózsa találkozót, és amikor Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke mikrofonhoz lépett, mindenki tőle várta a „kinyilatkoztatást”. A nagy hír bejelentése azonban elmaradt. Az elnök-püspök március 14-ét adta meg a helyszín közhírré tételének időpontjaként. Még több település szerepel a jelöltek listáján, és a versenyhelyzet élezése végett egyelőre kívárnak a „győztes” kihirdetésével. Mivel a helyszínek kijelölése vetésforgóban történik, annyit már most elárult a püspök, hogy jövőre július 27-étől 31-éig az Északi Egyházkerület fogadhatja majd az ifjúsági találkozózt.

Ebéd előtt – aperitifként – a Szélrózsa Band perdítette táncra a hálózatépítésben kimerült fiatalokat; a keresztény ifjúsági énekek lendületes könnyűzenei feldolgozásai megtették étvágygerjesztő hatásukat...

A délután további műhelymunkákkal folytatódott. A Tamás-mise-workshopon a kételkedők, de nem hitetlenek, vagyis a keresők istentiszteletét lehetett megismerni a Lift! zenekar elmaradhatatlan zenei kíséretével és aktív közreműködésével. A német és finn hagyományú „misen” a résztvevők tevékenyen közellednek egymáshoz, valamint közösen Istenhez.

A fesztiválon nagy népszerűségnek örvendő „Odú sátor” teológiai műhelyt elevenítették fel a „Best of Odú – Megtéréseink” című workshopon. A négy nyári előadó – ifj. Cserhádi Sándor, a Szegedi, Ócsai Zoltán, a Pécsi, Réz-Nagy Zoltán, a Debreceni Evangélikus Egyházközség lelkésze és Novotny Dániel, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye beosztott lelkésze – személyes vallomásban tárta fel hitének, istenképének változásait. A hívó embernek is meg kell térnie, nem csak egy megtérés lehetséges az élet során.

A megtérés viszont magányos „műfaj”, de nagyon fontos, hogy bekövetkeztéig érezzék az őszinte támogatást az útkeresők, ettől válik közösséggé a gyülekezet, illetve az egyház.

Időközben a tornaterem színpadán a Trademark zenekarból alakult Way Beyond a megszokott hangzástól eltérően akusztikus koncerttel lepte meg rajongóit.

A zárókoncertre és -áhítatra ismét a fasori evangélikus templomba tért vissza az utótalálkozó közönsége, a Közel együttes dzsesszrock fúziós ifjúsági dalokkal, a vájt fülű zenerajongókat is elragadtató műsorral készült. A koncert végén a zenekar igazi különlegessége is felcsendült: az utótalálkozó utolsó dalaként az evangélikusok himnuszának modern feldolgozását játszották el; felszabadult ujjongás és tapsvihár követte Luther szerzeményét.

A búcsúzó áhítatot és úti áldást a Kőszegi Evangélikus Egyházközség lelkésze, Baranyay Csaba tartotta. Az ároni áldás ritmikájához illeszkedő lírai áldás sokáig zenghet a fiatalok szívében. Legalább a következő Szélrózsa találkozóig.

■ WALKÓ ÁDÁM

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELEI

bevonulásának Máté evangéliumából vett igéjével hangolódhatott az ifjúság a másnapi viszontlátásra.

A fasori evangélikus templomban énektanítással és a Lift! együttes szolgálatával egybekötött áhítattal vette ténylegesen kezdetét az egésznapos programsorozat. A budapesti Tamás-misék házi zenekara spanyol, palesztin, kameruni és ruandai egyházi énekekkel ismertette meg a már reggel is szép számban összegyűlteket. Az ökumenikus együttes frontembere, Bence Áron a dalokhoz nyelvi-kiejtési gyorstalpalót is rögtönzött. Bizony nehezen ment volna a közös éneklés e segítség nélkül, mert bár a kivetítőn követni lehetett a szövegeket, a ruandai kiejtéssel aligha birkózott volna meg a lelkes közönség.

A nyitóáhítatot Simon Attila, a

rendjét. A nap egészen végighúzódo műhelymunkák a gimnázium földszinti helyiségeiben zajlottak. A központi helyszín, a „nagyszínpad” a tornateremben lett kialakítva. Állandó programként a „Retró sátor” várta a fiatalokat kreatív játékokkal, vetélkedőkkel, a nyereményeket a korábbi Szélrózsa találkozók relikviái – polók, plakátok és Mesterházy Balázs könyve, a Nyisszantások – képezték. A Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért, vagyis a KÖSZI külön standdal, a Lehetőségek piacával mutatta be céljait és az önkéntes munkák választékát.

Dél előtt három workshop közül lehetett válogatni. Az Ökumenikus Segélyszervezet interaktív játékokkal és előadással mutatta be önkéntesei munkáját és programjait. A helyszí-

A spirituális-kulináris kaland ízmeditációval zárult.

A szárnyalásról és a vitorlázórepülésről tartott előadást a témában igazán illetékes Győry Vilmos cserkészcsapat a Rába-parti városból. Magyarország egyetlen repülőcsereksz-alakulatát a Győri Evangélikus Egyházközség helyettes lelkésze, Szabó János vezette. (Műhelymunka során repülőmodellt is reptethettek az érdeklődők.)

A zsivalytól és a folytonos ide-oda ingázástól hangos folyosók kiürültek és elcsendesültek, ahogy Csermely Péter biokémikus és hálózatkutató, a Semmelweis Egyetem Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Patobiokémiai Intézetének egyetemi tanára megkezdte előadását a „nagyszínpadon”. A hosszadalmas cím –

neteket hordozókkal fordul elő. Az ilyen embert elkerülük, mint a belpoklost. Ez a társadalom a pozitív üzenetekre van kیهezve, nem lehet keserűen, negatív üzenetekkel hálózatot építeni.

– Az egymástól különálló, de virágzó közösségek összekapcsolásával megfordítható az elidegenedés folyamata? Képes lehet-e erre a gyülekezetek sokasága, az evangélikus egyház?

– Ez nagyon sikeres stratégia. Az evolúció során pontosan azok a fajok maradtak életben, amelyek így működtek. Első lépésben a biztonságra törekszik egy közösség, arra, hogy minden tagjával szoros kapcsolatot ápoljon. Ez egy szűk mag – ilyen például a család, a baráti kör. Ezt viszont muszáj követnie a második lépésnek, hogy ezeket a szoros kis közösségeket összekössük egymással. A mai magyar társadalomban ez a második lépés sokszor elmarad.

A gyülekezet, az egyház képes erre, én ezt láttam most is, amikor beléptem a tornaterembe. Itt különböző helyekről eltérő korú, más-más tapasztalatokkal rendelkező emberek jöttek össze, attól függetlenül, hogy mindannyian hiszünk. De mindannyian hidakat építünk, és ez a legfontosabb a Szélrózsa találkozózn. ■ W. Á.

Villáminterjú dr. Csermely Péterrel

– Milyen érzéssel érkezett a fasori gimnáziumba előadást tartani?

– Nagy öröm számomra, hogy újra itt lehetek, a szabad, kötetlen és mégis egységes légkör magával ragadó. A Föld napján már szerepeltem vendég előadóként, szintén a tornateremben.

– Elterjedt nézet, hogy a magyar társadalom tagjai magába forduló, magányos emberek. Mi lehet az oka, hogy az egyén nem akar vagy nem tud betagozódni a társadalmi hálózatokba?

– Az értékek hiánya, zavara erőteljesen jelen van, az igaz, de nekünk éppen az ilyen találkozókkal kell ki-tartanunk a szeretet és az építkezés mellett, hogy az értékek kerüljenek többségbe, ne pedig a hanyatlás. Lehetnek nagyon személyes okai annak, hogy valaki nem lesz tagja egy hálózatnak, például valamilyen őt ért tragédia miatt bezárul a pszichéje. Néha pedig a hálózat löki ki magából az egyént; ez leginkább a negatív üze-

MEGiNT tombolt az életöröm

Kibírta az új színpad a kétszáz fellépőt

► Számos újdonsággal bővült a Magyarországi Evangélikus Gimnáziumok Népművészeti Találkozója, amely február 28-án immár hatodik alkalommal gyűjtötte össze „csak tiszta forrásból” a népművészet iránt elkötelezett fiatalokat a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban. A fellépők között – hét evangélikus oktatási intézmény mellett – idén első alkalommal egy római katolikus, illetve egy református középiskola is képviseltette magát. A másik nagy előrelépés, hogy a néptáncosok, zenészek léptei immár nem csúszkálnak a díszterem parkettáján – az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő pályázatának köszönhetően valódi színpadon csattoghat a legényes, a botos vagy a karikázós. A díszterem hátsó fertálya pedig egy hónapra cifra szobává válik: a Martin György Kulturális Egyesület és a győri Cifra Műhely Közhasznú Kulturális Egyesület néprajzi kiállítást rendezett, amely március végéig látogatható.

A Magyarországi Evangélikus Gimnáziumok Népművészeti Találkozója – a MEGiNT – nemcsak a szombati, február 28-ai főnapon fonódott össze a Szélrózsa-utótalálkozóval: péntek este az ifjúsági fesztivál bevezető vetélkedője és áhítata után a népművészeti fesztivál táncházában rophatták a fiatalok. A talpalálót a budakeszi *Rojtos* zenekar húzta, no nem kifulladásig – erejüket a másnapi néptáncgálára is tartogatniuk kellett.

A rendezvény fővédnöke, *Radosné Lengyel Anna*, a Magyarországi

vező, *Barcsay Zsombor* egykori fasori diák munkáját és kitartását.

Köszöntőjében a hagyományról és közösségről beszélt *Beke Márton*, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közművelődési Főosztályának vezetője, majd *dr. Érfalvy Livia*, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium igazgatóhelyettese üdvözölte a rendezvény résztvevőit és vendégeit.

A MEGiNT értelmi szerzője és a gyakorlati megvalósítás összefogója, Barcsay Zsombor a szervezőcsapat

zísán esünk át. A tánc eleinte csak a páros táncot jelentette.

Házra, ruházatra, bútorokra mindig szükség volt. Ámde ugyanilyen szükséglet az emberek közötti kapcsolat, a szeretet, amely nélkül betegek vagyunk. A magyar társadalom betegsége emberi kapcsolataink gyengesége. A tánc megvalósítja az együttlét örömét, az egyének és a közösség összetartozását, erősíti a kapcsolatokat. A játékban és a táncban mutatkozik meg a szeretet, és magunkat is meg tudjuk mutatni bennünk. A görög körtáncokban is az összetartozás, a közösség iránti vágy jut érvényre, ezt tartja életben a hagyomány.

A tradíció iránti szeretetnek köszönhető a néprajz szak első évfolyamán a későbbi két nagy néprajztudós barátsága. Andrásfalvy Bertalan és Martin György együtt kutatták, gyűjtötték a nép kincseit, hogy visszahozzák az emberi kapcsolatok erejét. Martin György is hitte, hogy ha hagyományaink alapján újra egyesíteni tudjuk a kultúránkat, a nép is jobban szembe tud szállni a történelem viharaival, a nemzet megmarad. A Népművészeti Intézetben végzett kutatásai, valamint utazásai célja is a nép művészetének minél szélesebb körű megismertetése volt.

Az embereket összefogó, szeretetet közvetítő tánc az ember személyiségét is megmutatja. Martin György egy filmből megtanult legényesében Kalotaszegen a helyi zenekar hegedűse a már halott apja egyedi táncát ismerte fel.

Martin a kalotaszegi *Mátyás István „Mundruc”* negyvenkét legényes változatát és mintegy háromszáz motívumát monográfiában örökítette meg. A hétszáz oldalas könyv maig egyedülálló teljesítmény, de a jelenség is. Az egyéni tánc, amelyben kitáncoljuk örömeinket, bánatunkat, indulatainkat, a „művelt Nyugaton” már nem létezik.

„A néptánc kutatásnak világviszonylatban is az egyik legnagyobb képviselője volt Martin György – jelentette ki Andrásfalvy professzor –, aki azt a gazdag hagyományt kutatta, amely

BARCSAY ZSOMBOR, ANDREA FELVÉTELEI

össze akar minket fogni, ha hagyjuk, és ha akarjuk.”

Az *Eszterlánc* zenekar elsősorban mezőszéki népzene-t játszik; a MEGiNT-en tartott koncerten kiegészültek *Szilágyi Anna* melegföldvári adatközlővel és fellépéseik rendszeres vendégével, *Dresch Mihály* dzsesszzenésszel. Anni néni a szünetben fonóról és a falubéli szokásokról mesélt a közönségnek, és a zenekar eljátszott egy melegföldvári halottkísérőt Nits Márta emlékére.

Délután újabb koszorú került Martin György Erkel-díjas tánc történelész, néprajztudós két éve felavatott fa domborműve alá. A megemlékezésen jelen volt *Erdélyi Tibor* fafaragó mester, a dombormű alkotója, és tiszteletét tette egy másik kutatótársbarát, *Pesovár Ernő* özvegye is.

■ WALKÓ ÁDÁM

Evangélikus Egyház országosfelügyelő-helyettese és a Déli Evangélikus Egyházkerület felügyelője megnyitójában felidézte a MEGiNT indulását 2009-ben, amellyről akkor ő – szerkesztő-riporterként – a Kossuth rádióban tudósított. A fővédnöki feladatról és felelősségről szólva a pénzügyi háttér biztosítását emelte ki, továbbá méltatta az ötletgazda-főszere

A VI. MEGiNT fellépői

- Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium és Kollégium
- Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium, Budapest
- Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium
- Budapesti Ward Mária Általános Iskola és Gimnázium (r. k.)
- Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium
- Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola, Sopron
- Bihari János Táncegyüttes Kisbihari csoportja, Budapest
- Luther Márton Kollégium, Nyíregyháza
- Nyugat-Magyarországi Egyetem Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium, Sopron
- Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda, Győr
- Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium, Orosháza

A SZERZŐ FELVÉTELE

Dr. Andrásfalvy Bertalan, Barcsay Zsombor és Gáncs Péter elnök-püspök

Villáminterjú dr. Andrásfalvy Bertalannal

– Martin György személyén túl miniszter úr kötődik-e valamilyen módon az evangélikussághoz?

– Magam római katolikus vagyok, de a feleségem evangélikus. Ökumenében élünk, minden zavar nélkül. Sopronban viszont nagyon sok barátom volt az evangélikus líceumból. Az egyik sógorom is evangélikus. Régi kedves emlékem, hogy gyerekkori szomszédunk, *Podmaniczky Pál* vasárnaponként csembalón játszott, és zsoltárokat énekelt. A zsoltáreklés élményét később a feleségem családjában is tapasztaltam; náluk gyakran elővettük a zsoltároskönyvet, és énekeltünk. Ez a szokás a mi családunkban evangélikus hagyomány.

– A meghasonlás és elidegenedés a magyar társadalomban, amelyet előadásában említett, összefügg-e táncaink ismeretének hiányával?

– Kiátkoztuk a hagyományt, lenéztük a paraszti kultúrát. Más nemzeteknél a népviselethez nemzeti viselet lett, több helyen a népi táncok társasági táncá váltak. Vissza kell helyeznünk a nemzet egé-

szébe azt a népi kultúrát, amely bennünket magyar-nak megőrzött.

– A nyolcvanas években indult a táncházmozgalom. Lehet-e ez egy reménysugár a nemzet egyesítésére?

– Ugyanúgy, ahogy Kodály mozgalma, az Éneklő ifjúság is. Ma is nagyon sok helyen fellelhetünk ilyen spontán összejövő közösségeket. A gyermekjátékok nagyon népszerűek, a gyermekek ráéreznek, hogy erre szükségük van. Ma a játék versengést jelent, győztes-sel és legyőzötttel – a népi játékoknál ez ki van zárva. Itt tanulhatja meg a gyermek, hogy a közösség élmény, nem ellenfél.

– A MEGiNT nagyon jó táptalaja lehet a gyermekek, fiatalok számára a hagyomány ápolásának, művelésének. Lehetünk-e optimisták, hogy hasonló kezdeményezések megőrzik a népi kultúrát?

– Természetesen, azért is jöttem el előadást tartani, ebben reménykedünk. Ez nem pesszimizmus kérdése, akarni kell. De a lehetetlen akarása a legméltóbb az emberhez.

■ W. Á.

Közösségeinket tartja meg a hagyomány őrzése

Beszámoló a budavári evangélikus szabadegyetem februári alkalmáról

► A magyar lutheránusok sajátos néphagyományairól tartott előadást Tátrai Zsuzsanna néprajzkutató (*képiünkön*) a Budavári Evangélikus Egyházközség február 9-én rendezett szabadegyetemi estjén. Bevezető áhitatában Fabiny Tamás püspök a Zsidókhöz írt levélből vett idézet alapján arról beszélt, hogy az Új-szövetségben többször erős, nyomatékos kijelentésként szerepel az, hogy a dolgokat nem szabad halogatni, „még ma” cselekedni kell. Az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője a néprajzot olyan tudománynak nevezte, amely a múltba lát, de a mát is szem előtt tartva a jövőbe is tekint. Különös egybecsengés, hogy az előadást követően a hallgatóságtól érkezett kérdésekre válaszolva Tátrai Zsuzsanna azt mondta: a néprajz mindig az idő, a szokásrendszer egy adott pillanatát rögzíti, de ebben a pillanatban – átvitt értelemben – a hagyományt őrző közösség teljes története összesűrűsödik.

Bár a mai posztmodern társadalom és kultúra nem kedvez a néphagyományok megtartásának, generációnkon átívelő gyakorlásának, mégsem szabad lemondanunk arról, hogy életben tartsuk a közösségek életében a kiszámíthatóságot, biztonságot jelentő, rendszert teremtő hagyományokat – fejtette ki Tátrai Zsuzsanna. Hozzátette azt is, hogy a hagyomány nem csupán a múltban gyökerező szokásrendet jelenti, hiszen a napjainkban keletkező, tudatosan kialakított szokások is a tradíció részévé válhatnak. Példaként említette erre, hogy a budavári gyülekezet konfirmandusai színpadra írt, dramatizált szerepjátékkal zárják a konfirmációra való felkészülés időszakát. Ha következetesen megtartják, ez a kezdeményezés – véli a kutató – az egymást követő korosztályokat összetartó, élő hagyománnyá formálódhat.

Előadása elején Tátrai Zsuzsanna arról beszélt, hogy a hivatalos vallási előírások, az egyes ünnepekhez kötődő regulák a paraszti társadalom mindennapjait átszövő hagyományokban keverednek az ősi, kereszténység előtti hiedelmekkel, babonáságokkal, népszokásokkal. Az egyház – főleg a magyarországi kereszténység első századaiban – tudatosan törekedett a „pogány” hagyományok átértelmezésére, az egyházi gyakorlatba való beolvasztására.

Karácsony – sötétségből a fény felé
A három nagy egyházi ünnepkört (karácsony, húsvét és pünkösd) átfogó előadásában Tátrai Zsuzsanna főleg a 17. századi forrásokra támaszkodó saját kutatásait ismertetve beszélt arról, hogy a karácsonyt megelőző készülődés, vagyis az advent időszakában a hagyományokat tisztelő evangélikusok nem tartottak mulatságokat, lakodalmakat. Ez alól kivételt jelentett, ha az esküvő megrendezését a szükség diktálta, ám ezekben az esetekben csak összeadták az ifjú párt, a lagzi elmaradt.

Adventben fekete volt az oltárterítő például a tázlári, akasztói, fülöpszállási, csengődi és a soproni gyülekezetben. Az oltárterítő színének megfelelően öltözködtek, így az adventi vasárnapokon nemcsak az idősebb asszonyok, de a fiatal lányok ruhája is fekete volt Békés megyében Szarvason, Békéscsabán és Gerendáson az evangélikus gyülekezetekben.

December 6-án, vagyis Miklós napján a Dunántúlon „láncos Miklósok” – többnyire legények, bekormozott arccal, kifordított bundában – ijesztgették a gyerekeket és a lányokat. A hatóságok már a 18. század óta tiltották a szokás gyakorlását, ennek ellenére még a közelmúltban is üzték. A régi hagyományokat azonban mára már lényegében kiszorította a kereskedelem és az édesipar által is reklámozott piros ruhás, amerikai, Coca-Cola-stílusú Mikulás, aki megszemélyesítve és titokban hozza az ajándékot.

December 13-án, Luca napján a magyarországi evangélikusok, így a békés megyei evangélikus falvak lakói közül is sokan elkezdtek készíteni a Luca székét, amelyre a karácsonyi éjféli

istentiszteleten a templomban felállva – az ősi babona szerint – megláthatták a boszorkányokat. Szintén élő hagyomány volt a lutheránusok körében a következő évi termés előrejelzését is szolgáló lucabúza vetése; békési adatok szerint a Luca-napi búza az életújulás jelképe, Krisztus születésének példázata. Általános hiedelem szerint szerencsésnek tartották, ha Luca napján férfi köszöntött be elsőként a házba. Ha nő tévedt a házhoz, akkor Tótkomlóson tréfásan kikergettek – mondta el Tátrai Zsuzsanna.

A karácsonyi ostyát a kántortanítók sütötték, és a tanulókkal hordatták a házakhoz. A szentelt ostya a hagyományos katolikus karácsonyi vacsora elmaradhatatlan része mézzel, borssal, fokhagymával együtt. Van azonban ennek evangélikus hagyománya is.

Tessedik Sámuel tudós szarvasi evangélikus lelkész a 18. században a Szarvasi nevezetességek című írásában számolt be a szokás tiltásáról arra hivatkozva, hogy a tanulók több hetet mulasztanak az ostya sütése, széthordása miatt, sőt úgy vélte, korhelykednek, lopnak, koldulnak, és az ostyákkal babonáságot űznek. „Ezen évben teljesen beszűntették a minden tekintetben káros *hostatiót* (ostyáknak tanulók által házról házra való küldözgetése, mikor is a tanítók nevében boldog ünnepeket kívánnak), s a tanítókat e veszteségükért a községi vagy egyházi pénztárból 24 forinttal kárpótolták.” Az ostyasütés ugyanis a mindenkori tanítók feladata volt, és az ostyáért kapott természetbeni járandóság a díjazásukhoz tartozott. Ugyanakkor Tátrai Zsuzsanna szerint a békési szlovákok a tiltás ellenére is sokáig őrizték a hagyományt.

Az adventi koszorút a német evangélikus belmissziói tevékenységgel hozzák szoros összefüggésbe. Johann Hinrich Wichern (1808–1881) evangélikus lelkész 1833-ban árvaházat alapított Hamburg mellett. Advent idején a fiúmenhely minden lakója ebéidőben öt-tíz percre az imaterembe ment. Itt ószövetségi igék felolvasása közben mindennap egyvel többet gyűjtottak meg az adventi napokat jelképező gyertyákból az orgonánál (1838-ig), majd a következő években a fenyőágakkal díszített csilláron, miközben adventi énekeket énekeltek.

A négy adventi vasárnapot később nagyobb gyertyákkal is hangsúlyozták. A fiúotthon huszonöt éves fennállásakor, 1858-ban az imateremben egy nagy, tölgyfából gazdagon faragott csillárt függesztettek fel, mely egyúttal gyertyatartó volt huszonnégy gyertyával az adventi napokra.

Idővel kialakult az önálló adventi koszorú fenyőágakból, melyet fellógattak vagy asztalra helyeztek a vasárnapokat jelképező négy gyertyával. Ez a szokás protestáns nemesi és polgári családokban, lelkészeknél, tanítóknál, diakonisszáknál, iskolákban, asszonyok missziós köreiből és keresztény leánykörökben terjedt el. A németországi katolikusoknál a müncheni St. Sylvester katolikus templomban 1937-ben, Ausztriában a II. világháború után honosodott meg, először a városokban, majd vidéken is.

Az adventi koszorú a karácsonyi ünnepkör legfontosabb elemeit jelképezi: a megújuló természetet az örökzölddel, a megújuló fényt a gyertyákkal. A koszorú önmagában is fontos jelkép: az örökkévalóságot, az éghez tartozást és az Istennek szenteltséget szimbolizálja.

Fénnyel védekeztek a téli napforduló éjszakáinak gonosz, ártó hatalmával szemben. A fény, a világosság jel-

kepezi a Megváltó eljövételét. Mára az adventi koszorú szinte minden család otthonában felbukkan, függetlenül attól, hogy aktív vallásgyakorlókról van-e szó, vagy sem – mondta el a néprajzkutató.

A karácsonyfa sokáig ismeretlen volt, de a téli napforduló idején a megújuló természetet jelképező zöld ágat már ősidők óta beviszik a házba. A karácsonyfa ma ismert formájában evangélikus, német hagyomány. A kutatás szerint Luther Márton állított első ízben karácsonyfát a gyermekei számára.

Korábban német nyelvetterületen csak a szabadban voltak közös karácsonyfák, melyekre a szegényeknek aggattak ajándékokat. Hazánkba a bécsi udvartól főúri, majd polgári családok közvetítésével jutott el a parasztsághoz nyugatról kelet felé haladva. A Vas megyei Bük községben az 1960-as években a legidősebb adatszolgáltatók is úgy emlékeztek, hogy már gyermekkorukban is volt karácsonyfa.

Újév – közösségben

Az évkezdethez számos ma is élő szokás kapcsolódott az evangélikus családokban. Főként a gyerekek jártak szilvesztert és újévet köszönteni verssel, énekkel. Ez az időpont jó alkalom a különféle férj-, termés-, időjárásjóslásra, varázslásra.

A hagyományőrző evangélikus családok közösen várták az éjfélt; köze-

FOTÓ: BALICZA MÁTE

ledtével egyházi énekeket énekeltek. Nem egy gyülekezetben ilyenkor a templomtoronyban daloltak. Gerendáson a fúvószenekar az Erős vár a mi Istenünk dallamát játszotta. A békéscsabai toronyénekléskor a Keresztény énekeskönyv 588. éneke csendült fel: Vigyázzatok, azt kiáltják. A szilveszter (akárcsak a szenteste) nem hivatalos egyházi ünnep, de óév estéjén minden gyülekezetben istentisztele-

A nagypénteki úrvacsora előtti böjtnek helyi és egyéni változatai voltak. Volt, aki semmit sem evett, vagy csak zsirtalan ételt (Mezőberény); volt, aki pattogatott kukoricát (Békéscsaba, Kondoros), volt, aki csak tojást vagy tejet (Békéscsaba), száraz kenyert (Gerendás), aszalt gyümölcsből készített levest (Csöngye) fogyasztott. Mindez addig tartott, míg a csillagok fel nem jöttek. Azután például főtt kolbászt, tojást, kocsonyát ettek.

Különös és sokat vitatott húsvéti néphagyományként említette Tátrai Zsuzsanna az erdélyi Nagyszebentől huszonhét kilométerre található Olt-szakadát magyar evangélikusainak legnagyobb ifjúsági megmozdulását, a húsvéti locsolást követő kakasiutést.

Szombat délután az oltszakadati legények sorra járták a lányos házakat, hogy felkészülhessenek a locsolásra. Húsvét másnapján reggel, még virradat előtt gyűltek össze a fiatal emberek a templom előtti kútnál. Fogadott zenészekkel, énekszóval indultak el. Minden ház udvarán énekeltek, míg be nem hívták őket. Borral, pálinkával, kaláccsal, festett tojással kínálták őket. Utoljára a lelkész feleségét locsolták meg, majd a gyülekezeti terembe mentek, s aki többet ivott, nem vehetett részt a további alkalmakon.

A délelőtti istentisztelet után a falu magyarsága ünnepi viseletben, két-három zenész kíséretében ment ki a rétre, ahol a kakasütés történt. Ez abból állt, hogy előbb botokkal hergelték, majd agyonütötték a kakast. (Mára ez a szokás olyképpen szelídült, hogy céltáblaként kiállított kakasfigurára lönek célba a legények – képiünkön.) Este mulatságot rendeztek.

Pünkösd – a reményt adó zöld ág

Bár Tessedik Sámuel tiltotta a zöld ágak templomba vitelét, a 17. századi evangélikus zsinat még megtartandó szokásként rendelkezik arról, hogy a diákok pünkösdkor zöld gallyakkal ékesítsék fel a szent épületeket. Azonban kikötötte, hogy mindez ne lövöldözéssel vagy szertelenséggel történjen, hanem énekléssel kísérve.

A szokás szívósan élt tovább. Kölcén (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) 1942-ben pünkösdkor a templomot zöld gallyakkal és virágokkal díszítették. Az oltárt teljesen virágba borították, a térdeplőt is. Ez a szokás a református atyafiaknál is megvolt, ott zöld gallyakkal díszítették a templomot.

A Tápó mentén, Mende községben az evangélikus templomban pünkösd szombatján elhelyezett fákat felszalagozva, fehér kendőkkel díszítik az asszonyok és a férfiak padja előtt, az oltárkerítést pedig főként pünködsdi rózsával.

A három nagy ünnep különleges, csak lutheránus közösségekben gyakorolt szokásaként említette meg Tátrai Zsuzsanna az úgynevezett oltárkerülést. Az oltszakadati evangélikusoknál rendkívül archaikus módon megy végbe ma is. A férfiak kezdik, és szigorúan életkor szerint, egyenként egy 18. századi óntálba helyezik az adományaikat.

Az előadás végén Fabiny Tamás püspök és Tátrai Zsuzsanna néprajzkutató arra biztatta az evangélikus lelkészeket, hogy igyekezzenek minél jobban megismerni a gondozásukra bízott hívó közösségek hagyományait, mert a tradíciók megőrzése jelentősen hozzájárulhat a gyülekezetek megmaradásához.

(Az előadásról készült beszámolóhoz a szerző felhasználta az előadó vetített jegyzeteit is – A szerk.)

■ ILLISZ LÁSZLÓ

Ébredési mozgalmak, törésvonalak és hidak

VIII. Aliansz teológiai műhely Piliscsabán

Érzékeny, kibeszéletlen témát választott a Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) által szervezett Aliansz teológiai műhely február 24-i piliscsabai konferenciájára. A meghívóban ez olvasható: „Témánk az elmúlt hatvan esztendőben a különböző felekezetek, közösségek, kegyességi irányzatok életében megfigyelhető számbeli és lelki növekedésekre, változásokra, a »felekezeti átjárások« fájdalmainra és örömeire hívja fel a figyelmet. Sikeres és kevésbé sikeres megoldásokat vesz számba, a tanulságok levonásával, a jövőre tekintettel.”

Valóban mozgalmas évtizedeket hagytunk magunk mögött. A harmincas-negyvenes évek ébredései hatással voltak az egyházak, gyülekezetek tagságára. A belmissziós programok (evangélizációk, konferenciák) és a felekezeti és felekezeti közötti egyesületek, mozgalmak munkája sokak életében hitbéli elköteleződést eredményezett, de több esetben feszültséget, konfrontációt is okozott. A diktatúra is durván beavatkozott a folyamatokba. Többeket korlátoztak, meghurcoltak, kizártak, mások maguktól hagyták el az egyházat, gyülekezetüket. Az egyik nagy hatású, sokakat érintő kirajzást budavári gyülekezetünk élte meg.

A hetvenes években kezdődő, nagyobbreszt pünkösdi, karizmatikus karakterű ébredési mozgások hatottak a történelmi egyházakra és a kisebb közösségekre is. Intenzívvé vált a „forgalom”. Többen léptek ki evangélikus gyülekezetekből is, és

lettek tagjai karizmatikus közösségeknek.

Ebben a mozgásban nem voltunk egyedül. Több esetben népegyházakból kerültek ki az új szabadegyházi vezetők is, mint például a negyvenes-ötvenes években *Sréter Ferenc* és *Iványi Tibor*, a hetvenes évek

például a Hit Gyülekezetébe. A mozgás azonban visszafelé is működik.

Piliscsabai találkozónkon öten valottak személyes tapasztalataikról, életútjukról. Néhány motívum a beszámolókból:

Nazarénus gyülekezetben átélték a Szentlélek kitöltését, megtértek,

FOTO: BANKI LAJOS

ben *Bereczki Sándor*, *Németh Sándor*, *Uzoni Péter* és mások.

Szinte valamennyi közösség engedett el és fogadott be tagokat. Történelmi egyházakból kiváltak hagyományosabb szabadegyházi körökbe érkeztek meg, onnan karizmatikus hatásra továbbmentek pünkösdiékhez, és sokan onnan is továbbléptek,

újjaszülettek. A közösség hagyományos rétege nem tudta elfogadni az új tapasztalatokat, stílust. Később többen a Hit Gyülekezetének tagjai lettek közülük, majd onnan is kiszakadva egy új gyülekezetet hoztak létre. Konfliktusos előzmények után *Sréter Ferenc* evangélikus lelkésszel távoztak (kiszorították őket?) a budavá-

SEMPER REFORMANDA

„János 13,3–5. Ezzel a hatalmas igével mutatja meg János, hogy milyen gondolatok töltötték el Jézust, mielőtt tanítványai lábát megmosta. Nem szenvedéseire gondolt szomorkodva – pedig hamarosan erre kerül majd a sor –, hanem dicsőségére gondolt, amelyben öröktől fogva volt az Atyánál, s amelybe most, embersége után visszatér örökre. Nem lett volna csoda, ha e felséges gondolatok egészen elvonták volna figyelmét az emberekről. Krisztus azonban éppen e dicsőséges gondolatok közepette egyszer csak felkel az asztaltól, leteszi felsőruháját, kötényt köt, vizet tölt, s elkezdi mosni, aztán megtörölni tanítványai lábát.

Krisztus gondolatai és cselekedete között nincs itt sem ellentét. A gondolata ez: Isten vagyok, mindenek Ura. Az ördög érzi, hogy ideje fogy, azért tombol teljes erejéből. Holnap ilyenkor már minden ellenséggemmel együtt lábamnál hever, s békét hagy az én keresztyéneimnek. S mit tesz az Úr? Olyasmit, ami szolgálk és cselédleányok teendője szokott lenni: megmossa tanítványai lábát. E példájával arra akar tanítani, hogy kegyelmi ajándékainkkal mi se gőgünköt és nagyravágyásunkat, hanem felebarátaink legjavát szolgáljuk.”

► *Luther Márton:*

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(*Szabó József fordítása*)

A tíz ige

► Régebben egy szomszédos gyülekezetünkben elutazott a lelkész, és megkérte az egyik presbitert, hogy tartsa meg az istentiszteletet. Az alkalom végén többen szóltak neki, hogy rosszul mondta a dolgokat, mert a *Tízparancsolat* kapcsán azt olvasta, hogy a *negyedik parancsolat* így hangzik: „*Szenteld meg az ünnepnapot!*” Ez a harmadik – mondták. Igazuk is volt – a mi számozásunk szerint. De a fölolvásás egy másik felekezet evangéliumi igehirdetés-sorozatából volt...

REMBRANDT: MÓZES A KÖTÁBLÁKKAL

Ez az első és a nagy parancsolat. A második pedig hasonlatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Mt 22,37–39)

Divat manapság ilyen címmel kiadni könyveket, tanításokat: „Hat út ehhez és ehhez”, „Nyolc segítség ebben és ebben”, „Tizenöt elv, amely megváltoztatja ezt és ezt”... Mi a *Tízparancsolatot* hadd értsük így: *Tíz segítség a boldog élet útján.*

Ezek után csak az a kérdés: élsz-e a segítséggel, és boldog vagy-e?

■ SZÉLL BULCSÚ

Ez a történet jutott eszembe, amikor az *Evangelikus Élet* februári első számában olvastam egy evangélikus iskolai előadást. Ebben a tíz parancsolatot adták elő, de nem a mi számozásunk szerinti sorrendben. Szerintem nem jelent gondot, de hadd írjak néhány sort erről a kérdéstről, hogy az esetleges zavart eloszlassuk.

A *Tízparancsolat* ebben a formában nincs megnevezve a Bibliában. A Szentírás *tíz ígéről* ír, mely a zsidó és keresztyén tanításnak egyaránt fontos eleme. Eredetileg nincsenek megszámozva a parancsolatok, de tíznek kell kijönnie, mert a Biblia így említi például 2Móz 34,28-ban. Viszont ebből ered a többféle számozás.

Érdekes, hogy a zsidók a 2. verset, amely egy állítás, szintén parancsolatnak veszik. Esetükben ez az első parancsolat, a második a 3–6. vers, majd továbbhaladva megegyezik a református felosztással.

A református, anglikán és ortodox felosztás a 2. verset bevezetésnek veszi, a 3. verset az elsőnek, a 4–6. verset a másodiknak, ezután egyformán számozza a zsidó beosztással.

A római katolikus és evangélikus felosztás *Augustinusra* vezethető vissza. A 2–6. vers az első parancsolat, a 7. vers a második, és innen egyformán halad a többivel, csak más számozással. A végén pedig, hogy meglegyen a tíz ige, a 17. verset oszt-

ja ketté, noha ezt tartalmilag egynek lehetne venni. (*Nézzük mindezt az alábbi táblázatban.*)

Látjuk tehát, hogy a tíz ige felosztása változott a századok során. Mindenesetre ez sosem jelentett és ma sem jelent tanításbeli különbséget a felekezetek között.

Tartalmilag világos, hogy egy rendje van az Úrnak minden ember számára. Ezt a rendet, amelyet a *Tízparancsolat* is összefoglal, minden igazi keresztyén komolyan veszi. A „második kötéskönyv” parancsolatai pedig a világi rend alapját is képezik.

Megváltónk így szól, amikor Isten parancsolatairól kérdezik: „*Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.*

Igehely	Zsidó Biblia	Református, anglikán és ortodox	Evangélikus és római katolikus
2. vers	1. parancsolat	bevezetés	1. parancsolat
3. vers	2. parancsolat	1. parancsolat	
4–6. vers		2. parancsolat	
7. vers	3. parancsolat		2. parancsolat
8–11. vers	4. parancsolat		3. parancsolat
12. vers	5. parancsolat		4. parancsolat
13. vers	6. parancsolat		5. parancsolat
14. vers	7. parancsolat		6. parancsolat
15. vers	8. parancsolat		7. parancsolat
16. vers	9. parancsolat		8. parancsolat
17a vers	10. parancsolat		9. parancsolat
17b vers			10. parancsolat

HETI ÚTRAVALÓ

„Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk 9,62)

Bőjt 3. hetében az *Útmutató* reggeli s heti igéi az Isten Bárányára irányítják tekintetünket, aki szolgálni jött, s követésére hív minket; ennek feltételeit is meghatározza, ezért nézzünk fel rá! *Oculi* – „Szemem állandóan az Úrra néz...” (Zsolt 25,15) „Hozzád emelem tekintetemet, aki a mennyekben lakozol. Jusson színed elé az én imádságom!” (GyLK 758) „Jézus Krisztusban van a mi váltásunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint.” (Ef 1,7; LK) Űgy szeretett minket, hogy önmagát adta értünk áldozatul. De mit jelent Krisztus követése: *Imitatio Christi*? Ha ő hív: „Kövess engem!” (Lk 9,59), akkor nem lehet semmi és senki előbbre való; hanem a christianusnak csak Urára feltekintve egész életfolytatásával kell hirdetnie Isten országának örömhírét! *Dr. Luther* így tanít: „Ha Krisztus követője akarsz lenni, ne panaszkodj és ne perlekedj, mikor méltatlanság esik rajtad, hanem tűrj el örömmel, s adj hálát Istennek, ki méltóvá tett, hogy hasonlónvá légy Krisztushoz!” Pál kér: „*Legyetek Isten követői mint szeretett gyermekei, és éljetez szeretetben... Mert egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban...*” (Ef 5,1.8a) Kizáró ok Krisztus követéséből, ha bárkit/bármit jobban szeretsz nála. „*Ha valaki nem hordozza a maga keresztségét, és nem jön utánam, az nem lehet az én tanítványom.*” (Lk 14,27) Jó b teremő Istenének kiáltja el panaszait, s neki teszi fel „miért?” kérdéseit: „*Miért nem veszed le rólam a szemed?* (...) *Miért nem bocsádsd meg vétkeimet, miért nem nézed el bűnömet?*” (Jób 7,19.21) Az ismeretlen ördögűzőről így vélekedik Jézus: „*Ne akadályozzátok őt! (...)* mert aki nincs ellenünk, az mellettünk van!” (Mk 9,39–40) Őv a benne hívők és önmagunk megbotránkoztatásától, eltántorításától, bűnre csábításától. A tanítványok lelki vakságuk miatt nem látták meg Jézus jeleiben, hogy ő a Messiás. „...nem veszitek észre és nem értitek? Még mindig keményszívűek vagytok? Van szemetek, mégsem láttok? Van fületek, mégsem hallotok?” (Mk 8,17–18) Krisztus követése meghasonlást okoz(hat) a családban, mert aki mást jobban szeret, és „nem veszi fel keresztségét, és nem követ engem, az nem méltó hozzám. Aki megtalálja életét, az elveszti azt, aki pedig elveszti életét énértem, az megtalálja azt.” (Mt 10,38–39) Az Emberfia eljövételének napját felkészülten kell várunk, miként Nőé vagy Lót, mert az öröklét a tét! „Aki meg akarja tartani az életét, elveszti, aki pedig elveszti, megtartja azt.” (Lk 17,33; lásd Jn 12,25; Mk 8,35) Urunk e kijelentését mindegyik evangélista oly igen fontosnak tartotta, hogy megörököltette. Jussunk el arra a lelki látásra, hogy Keresztelő Jánossal felismerjük Jézusban: „*Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét!*” S akit ő így elhívott: „*Kövess engem!*”, az másokat is hozzá visz, s hív: „*Jőj, és lásd meg!*” (Jn 1,29.43.46) Minket is „Jézus hív: »Jertek énutánam! / Hűségesen kövessetek! (...) // Kövessük őt, a drága Mestert!” (EÉ 438,1.5) És a Bárány Krisztus követése soha nem ér véget (lásd Jn 10,27–30)!

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

A múlt szombati Szélrőzsa-utótálalkozó nyitóáhtatát Pelikán András (képünkön) fasori és Simon Attila budapesti egyetemi lelkész tartotta. Alább dialógusprédikációjuk szerkesztett változatát közöljük, Simon Attila mondatait dőlttel szedve. – A szerk.

Az ember mindig is vágyott a repülésre, a szelek szárnyán szállásra. Sokkal előbb tervezte el gondolatban, hogy mi mindent csinálna szárnyalás közben, mintsem el tudta volna gondolni, miként is valósítsa meg magát a repülést. Nem tudom, mit érzett az első ember első repülése közben, amikor ez végre sikerült. Elképzelhetetlen, hogy valaki ott fön­n van, és legyőzve a gravitációt, csak suhan, suhan. Valahogy ott bujkál az ember gondolataiban, hogy ez inkább lehetetlen, mint lehetséges. Egy dob­ozban ott főtt lenni, ráadásul úgy, mintha csak egy szobában lennének... Félelmetes.

Szerintem nem is attól félelmetes igazán, hogy fön­náll a lezuhanás veszélye, hanem hogy ez az élmény messze túl van azon, amit egy átlagos földi halandó a maga józan eszével át tud látni. Pedig a repülés ma már nem is nagy do­log, sőt egészen természetes része világunknak.

Eszembe jutott egy emblematis­kus anigif (számítógépes mozgó ábra), amely minden po­fára és prototípusát ábrázolja. A fickó, aki mindenféle csövekből eszkábált szárnyakat szerel a hátára, és addig fut, amíg össze nem rogy alatta az egész... Bár évezredek óta próbálkozott az ember a repüléssel – gondoljunk csak az Ikarosz-legendára –, a felfedezés nagyon sokáig váratott magára. Egészen addig, amíg a feltalálók nem kezdték felismerni a felhajtóerő kulcsfontosságát a repülésben. Felhajtóerő nél­kül az emberi szárnyalás csak vicces, groteszk próbálkozás. Kell a felhajtóerő.

A madarak nem gondolnak arra, hogy a re­pülés különleges dolog. A madárfióka első röpténél beleveti magát a zuhanásba, a semmibe. Ha magától nem menne, az anyja megemeli a testét, és ellöki. Halálugrás; nincs garancia ar­ra, hogy túléli a madár. Kapálózik a szárnyai-

val, mert valami ösztönösen azt súgja neki, hogy ezt kell tennie. És a tehetetlen zuhanás és a két-ségbeesett kapálózás egyszer csak – eseten mozdulatokkal ugyan, de – összeérik, a madár megmenekül.

A harmadik repülésénél már nyoma sincs en­nek a halálugrásnak meg a félelemnek. Két nyu­godt szárnycsapás, és a test kecsesen elemel­kedik a földtől. Innentől a szél segíti. A mada­rak a felszálló meleg légáramlatokkal egészen magasra jutnak.

Szeretek magasban, például hídon állni. Szeretek eljutni az egyik oldalról a másikra. Fel a hídra, ahogy emelkedik, megmászni, és a kö­zepén letekinteni. Szimbolikus ez az átkelés. Mindig van benne valami magasztos, valami nagyon emberi, valami nagyon életszerű. És ab­ban valami még életszerűbb van, hogy az átke-

FOTÓ: EVANGÉLIKUS.HU

Szelek szárnyán

lés közben, a felfelé, majd szép lassan lefelé csor­dogáló úton a szél mindig fúj. Szeretek egy pil­lanatra közepén megállni, és nézni, hogy a si­rályok milyen kecsesen ülnek fel ezekre az áramlatokra. Bárcsak nekem is több jutna a sze­lek szárnyából, nekem is, a hídon átkelő ember­nek is több jutna ebből a szélből!

Álmomban néha repülök. Ez olyankor termé­szetes, fel sem merül, hogy különleges képesség lenne. Eleinte sosem tudok repülni, csak rugal­masan járok, mint az ember a Holdon. Aztán egy­re magasabbra vagyok képes felugrani, és rájövök, hogy mindezt szabályozni is tudom. Ha akarom, akár a plafonig is elérek. És néha már úgy kell megkapaszkodnom, nehogy túl magasra jussak.

Van bennem ilyenkor álmomban egy furcsa érzés is, mert nem a szél repít magasra, hanem magamtól válok képessé arra, hogy oda kerüljek. Még csak nem is úgy, mint a tipikus rajzfilm­snittben, amikor a figura nem veszi észre, hogy már rég a szakadék fölött sétál, és csak miután kitapogatja a lába alatt az űrt, akkor kezd el zuhanni. – Nem, én tényleg képes vagyok ott járni, ahol mások nem. De amikor felébredek, megnyugtató az ágyam stabilitása. Hiszen ne­kem tériszonyom van, és ijesztő, ha a lábam alatt a nagy semmi van, a levegő...

Tibeti zászlók a szélben. A világ egyik legerő­sebb embere a dalai láma. Talán levitálni – az­az a nehézségi erőt legyőzve levegőbe emelkedni – is tanult. A dalai láma szerint sok olyan erő van, amely lehúzza az emberi természetet. Az egyik az erőszak. „Lemondok” – a Nobel-békedíjas da­lai láma a tibeti erőszakra reagált ezzel a drá­mai bejelentéssel. „Vizsgáljanak ki mindent ala­posan, és ha itt akarják kezdeni, legyenek üdvö­zölve. Vizsgálják át az irodáinkat. (...) Ellenőriz­hetik a pulzusomat, a vizeletemet, a székletemet, mindent” – fogalmazott. Lemond erejéről, mel­tőségéről, pozíciójáról, önmagáról. Mert tudja, nem ezek teszik, tették szabaddá.

A szabadságom ott kezdődik, amikor már nem akarom az erőt, hanem merek az erőre támaszkodni.

A szél fúj, amerre akar – mondja Jézus. De mit is ért ezen? Nem a szél autonómiájáról be­szél, hanem az ember általi megismerhetetlen­ségéről. Egy átlagember csak annyit tapasztal, hogy a szél egyszer csak fúj. Ha iránya van is, kezdő- meg végpontja nincs. Áramlása van. És Jézus azt mondja, mindenki, aki a Lélektől szü­letett, hasonlóan működik.

Jézus a bölcs öreg Nikodémussal beszélget, aki sokat tud a világ dolgairól, de azt nem, hogy mi kell az élet teljességéhez. Erre mondja Jé­zus, hogy a Lélektől való újjászületés. Nikodé­mus nem érti ezt a kifejezést. Talán joggal nem érti, ez egy elvont fogalom. Jézus sem azt kez­di el magyarázni, hogy miképpen is kell a Lé­lektől újjászületni, mert azt nem lehet néhány szóban elmondani, talán csak próbálhatjuk kö­rülírni. Inkább arról beszél, hogy milyenné vá­lik az újjászületett ember. Olyanná, mint a szél, amelyről mások csak bizonyos pontokon ta­pasztalnak dolgokat, összességében nem.

A Lélek által újjászületett, az élet teljességét megé­lő ember ezek szerint tényleg nem írha­tó le olyan könnyen. De ez a szélre utaló hason­lat nagyon felszabadító, mert Jézus nem azt mondja, hogy akkor lesz az életed üdvös, ha mi­nél több szabályt alkotsz, és pontosan betar­tod őket. Hanem akkor, ha az életed úgy áramlik, akár a szél. Az emberek megtapasztal­ják ezt az áramlást, amely sodor, magával ra­gad, szárnyaira vesz.

Nikodémusra hatnak a szavak, mert ő lesz az, aki – tekintélyét latba vetve – megpróbál­ja megmenteni Jézust elfogása után, majd ké­szőbb ő lesz az egyik, aki Jézust eltemeti. Biz­tos, hogy a környezete ezeket a cselekedeteket már nem értette, de ő szárnyalt.

Szárnyalás. Szabadság. Bátorság. Szentlélek. Az én olvasatomban egymástól elválaszthatat­lan fogalmak. Amikor az ember úgy érzi, hogy felesleges erőbefektetés volt annyit gürcölnie az életéért, ezért a kusza és értelmetlen valamiért, és eljut oda, hogy a kezében nincs semmi, de semmi, ezek a Lélek pillanatai. Ezen a határon túl csak az elrugaszkodás van. A repülés, a szár­nyalás, amely a felhajtó Erő nélkül lehetetlen.

■ PELIKÁN ANDRÁS – SIMON ATTILA

A téli betegségektől a tavaszi fáradtságig

Beszélgetés Gresits Orsolya hatodéves orvostanhallgatóval

► A szezon végét nem csak a kiárusítások miatt szeretjük. Azt sem bánjuk, ha búcsút in­hetünk a náthának, az influenzának vagy épp a hörghurutnak. A „legnépszerűbb” téli be­tegségekről – valamint az idényét még csak most kezdő tavaszi fáradtságról – *Gresits Orsolyát* kérdeztük. A hatodéves orvostanhallgató bevezetésképpen a baktériumok és a vírusok közti különbséget magyarázza el nekünk.

– A *baktériumok* parányi, egysejtű élőlények. Van anyagcserejük, osztódással szaporodnak, mozgás­ra képesek. Csak kis részük okoz betegségeket. Az emberi kórokozók általában a környezetükben ta­lálható szerves vegyületeket használják energia­forrásként. A szifiliszt okozó baktérium csupán pár percig marad életben az emberi szervezet­en kívül, míg a háromszáz éves váci múmiákban élő és fertőzőképes tbc-baktériumok maradtak fenn...

A *vírusok* fehérjeburokban lévő örökítő­anyag-darabok. Önmagukban nem mutatnak életjelenséget, ezért van szükségük egy fogékony sejtre, amelyet arra „kényszerítenek”, hogy a ví­rus anyagainak termelje. Amíg a fehérjeburok és az örökítőanyag ép, addig a vírus fertőzőképes. En­nek ideje széles skálán mozog. Például az influ­enzavírus az emberi szervezeten kívül közönsé­ges körülmények között – kilincse, pénzre, busz kapaszkodójára, egyebekre tapadva – kevesebb mint egy napig marad fertőzőképes.

– *Honnan sejtethetjük, hogy csak meghűltünk, és mikor gyanakodjunk influenzára, netán tüdő­gyulladásra?*

– Az *influenza* önálló betegség, az influenza­vírus okozza. Tipikus esetben az influenzás ember nagyon rosszul érzi magát: gyenge, ma­gas láza van, bedugul az orra, fáj a feje.

A *nátha* – vagy más néven: megfázás – a hir­telen kezdődő felső légúti fertőzőes állapot ne­ve; számos kórokozó állhat a háttérben. A náthás ember kevésbé elesett állapotú, mint az influenzás, általában csak hőemelkedése van. A megfázás orrfolyással, tüsszögéssel, torokka­parással vagy torokfájással jár.

A *tüdőgyulladás* változatos képű és lefolyá­su betegség, magának a tüdőszövetnek a gyul­ladása. Fiatal, egészséges embereknél gyakran enyhe, hosszabb köhögéssel, pár napos lázzal mutatkozik; erre mondjuk, hogy lábon hordta ki a tüdőgyulladást. De nem ritka a súlyos vagy elhúzódó lefolyás. Számos baktérium és ví­rus is okozhatja, sőt előfordulhat az is, hogy egy vírusos tüdőgyulladás baktériumokkal felül­fertőződik.

Jellemző téli betegség még a *hörghurut*, ami­kor a légútyagocskák nyálkahártyája gyullad be. Tipikusan megfázás után szegycsont mögötti fájdalommal és köhögéssel járó állapot. Általában vírus okozza.

– *Hogyan ismeri fel az orvos, hogy bakteriá­lis vagy vírusos fertőzésről van-e szó?*

Névjegy: Gresits Orsolya

2008-ban érettsé­giztem a Deák Téri Evangélikus Gim­náziumban. Itt tet­szett meg a bioló­gia. Az ember min­dig jobban érde­kelt, mint a növé­nyek és az állatok. Az orvosi egyete­met évfolyamtár­sam és barátom (azóta vőlegényem) találta ki, és mindket­őnknek „bejött”. Most a Semmelweis Egye­temen vagyok végzős orvostanhallgató. Dip­lomamunkámat a veleszületett dongaláb

kezeléséről írtam. Gyakorló orvosnak készü­lök, a diploma után (gyermek)ortopéd, bel­gyógyász vagy gyermekgyógyász szakírán­yban szeretném elkezdni a munkát.

Katolikus családban nőttem fel, a kelenföldi Szentlélek-kápolna közösségéhez kap­csolódom. Deák téri éveim alatt ismertem meg az evangélikus egyházat, illetve itt ismer­kedtem meg a Keresztýén Ifjúsági Egyesület­tel (KIE) is; először táborozóként, majd tá­boroztatóként és vezetőként kapcsolódtam be a tevékenységébe.

Szerintem a mi generációnk feladata azon munkálkodni, hogy a mindennapi életben jobban közeledjenek egymáshoz a keresztyén egyházak – ebből kölcsönösen sokat profitálnánk.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Sikerek és kudarcok közt

Hogyan éljük meg missziói szolgálatunk „sikereit” és kudarcait? címmel Kecskeméten tartott missziói konzultációt a Déli Evangélikus Egyházkerület február 27-én. A *Gáncs Péter* püspök és *Deák László* kerületi missziói lelkész által félévente – immáron negyedik alkalommal – összehívott találkozó a megyei missziói lelkészek és a misszió sűrűjében tevékenykedők számára kínált szakmai továbbképzést.

A biblikus intonáció után a világ kereszténységében és az evangélikus

egyházban megfigyelhető sikerekről és kudarcokról esett szó. Hangsúlyos részét képezte a napnak az *összinte beszélgetés* és a személyes tapasztalatcsere, különös tekintettel azokra a gyülekezetekre, melyek missziós szempontból nagyobb figyelmet élveznek az egyházkerületben – így Tolnanémedi, Gyoma, Szentés, Bócsa, Káposztásmegyer, Angyalföld közössége.

Konkrét javaslatok is megfogalmazódtak. Áldásos lehet, ha egy nagyobb gyülekezet mentorként áll

oda egy kisebb mellé, mint ahogy teszi ezt a kistérségi bócsaival közös táborokat, találkozókat szervezve. E területen se legyen akadály az anyagi hiánya, hiszen lehet forrásokat találni missziói programok szervezésére. S a terepen sokszor magányosan szolgáló missziósok élhetnek az előző találkozó után létrejött, de még nem kellően kihasznált levelezőlista lehetőségével is, mely az egymásra való odafigyelést segítheti.

■ HULEJ ENIKŐ

A SZERZŐ FELVÉTELE

Sántha Károly-emlékév Sárszentlőrincen

Százhetvenöt évvel ezelőtt született *Sántha Károly*, aki *Sárszentlőrinc* neves evangélikus lelképásztora volt, azonban egyházi és közéleti tevékenysége, hatása és jelentősége túlmutatott a falu határain.

Korának ismert és elismert egyházi költője, énekszerzője volt. A *Dunántúli énekeskönyvben* száznál is több műve szerepelt, a ma használatos *Evangélikus énekeskönyvben* tizenkettő lehet fel. Fordított német nyelvű énekeket (tizenegyet találunk mostani énekeskönyvünkben), és imádságoskötetek is megjelentek. Vallásos, hazafias verseit előszeretettel közölték egyházi és világi folyóiratok egyaránt.

A *Sárszentlőrinci Evangélikus Egyház* községe presbitériuma 2015-öt *Sántha Károly-emlékévnek* nyilvánította, amelynek keretében jelentős életművéhez méltóan, változatos formában szeretnénk megünnepelni az énekszerzőt. Készítünk egy olyan, kéthavonta megjelentetendő ismertető lapocskát, amelyet a tervek szerint minden családhoz eljuttatunk; ennek minden „száma” más-más oldalról fogja bemutatni munkásságát. Havonta egy vasárnapi istentiszteleten *Sántha Károly-énekeket* éneklünk, és általa irt fohászokat imádkozunk.

Az ünnepelt születésnapját megelőző vasárnapon (október 18-án) ünnepi istentiszteletet tartunk. Erre az alkalomra meghívjuk mindazon gyülekezetek képviselőit is, amelyekben *Sántha Károly* lelkészként szolgált. Az istentiszteleten *Gáncs Péter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke fogja hirdetni Isten ígését – jelenlétével, szolgálatával azt is szimbolizálva, hogy *Sántha Károly* egész egyházunk kincse. Ezen a napon mutatjuk be a *Sántha Károly* életét és munkásságát összefoglaló, idén elkészülő könyvet, valamint kamarakiállítás rendezünk az énekköltő életművének megismertetése végett.

Figyelemfelhívó írásunk azt a célt szolgálja, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház tagjai minél szélesebb körben kapcsolódhassanak be ebbe az ünnepségsorozatba – mindenki a maga módján. Ki rágondolással, ki az októberi ünnepségen való részvételével, együtt adva hálát a helyi közösség tagjaival; ki könyvet rendelve és azt elolvasva, ki pedig az esetleg birtokában lévő, eredeti *Sántha Károly-könyv*, -kézirat följánlásával a *Sárszentlőrincen* kialakítandó *Sánthagyűjtemény* gazdagítására.

■ BAKAY PÉTER

EVÉL & LEVÉL

Gömöry József emlékezete

Idén lesz tíz éve annak, hogy *Gömöry József* (Miskolc, 1917 – Dombóvár, 2005) felszentelt evangélikus lelkész, gimnáziumi bölcsészstanár, befogadó városának díszpolgára itt hagyott minket.

Hosszú pályafutása alatt 1945 és 1948 között Bonyhádon a *Petőfi Sándor* evangélikus gimnáziumban, majd 1948-tól nyugdíjazásáig a dombóvári *Eszterházy*, majd *Illyés Gyula* Gimnáziumban, végül a helyi ipari szakközépiskolában diákok nemzedékeit oktatta s nevelte. Vonzó és szuggesztív egyéniségét ma sem feledte el a helyi és a Kárpát-medence számos pontjára elvetődött, ma már felnőtt generáció számos tagja.

Családja megbízásából be szeretnénk mutatni a jó előadó, diákbarát és kiváló tollú személyiségnek a sajtóban (*Evangélikus Élet*, *Jelenkor*, *Dombóvár és Vidéke*, *Dombóvári Hírmondó* etc.) megjelent írásait, az ökömené szellemében folytatott tevékenységét, szolgálatát.

Avval a kéréssel fordulok Önökhöz, szíveskedjenek lehetőséget adni, hogy az *Evangélikus Élet* hasábjain felhívhassuk a figyelmet a legendás dél-dunántúli „praedicator et praeceptor” életére, és kérhessük az Olvasók szíves jóindulatát. Ha közülük bárki is rendelkezik *Gömöry József* evangélikus lelkész és középiskolai tanár, irodalomtörténeti bűvár valamely írásával, róla készült fotóval, vagy szívesen megosztaná velünk bármely, vele kapcsolatos, köznek szánt emlékét, legyen szíves megtsízelni és értesíteni a kristonstern@gmail.com e-levelezőn vagy a 30/370-7978-as telefonszámon.

Szíves pártolását ezúton köszönöm meg:
DR. KRISTON VÍZI JÓZSEF *muzeológus kutató, kötet szerkesztő (Dombóvár)*

HIRDETÉSEK

Taizé-ima és énekegyüttlét. A rákosszentmihály–sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb március 10-én, 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: gyertyafeny.lutheran.hu

Mentálhigiénés lelkigondozó szakirányú továbbképzés

A Semmelweis Egyetem (SE) Mentálhigiéné Intézete az Evangélikus Hittudományi Egyetemmel és a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolával együttműködésben 2015 szeptemberétől akkreditált mentálhigiénés lelkigondozó szakirányú továbbképzést hirdet.

A felvétel kritériuma: BA, MA főiskolai vagy egyetemi hitéleti végzettség, egyházi ajánlás és személyes alkalmasság. A képzés időtartama: 4 félév, 560 óra (havonta 2 nap + 2 intenzív hét). A jelentkezés az SE Mentálhigiéné Intézetében igényelhető jelentkezési lapon történik, mely letölthető a mental.semmelweis.hu honlapról.

A képzésről bővebb tájékoztatást ad *dr. Török Gábor* (20/663-2389, torok.gabor@public.semmelweis-univ.hu) és *Semsey Gábor* (20/663-2390, semsey.gabor@public.semmelweis-univ.hu).

A Szentháromság Istent dicsőítő költők 12. országos találkozója

Oktober 17-én 10 órai kezdettel a kaposvári evangélikus templomban rendezik meg a keresztyén költők idei találkozóját, melynek témája 1Kor 15,51–58 és 1Thessz 4,13–18 lesz. Szeretettel várunk minden régi és új keresztyén költőt és érdeklődőt. Az Úr oltára előtt ki-ki biznyságot tehet versével a hitéről Isten dicsőségére. A részvételhez nem kell jegyzett költőnek vagy szavalónak lenni, csupán a szívből jövő biznyságtétellel a fontos, hiszen „*amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj*”.

A versek elküldésével szeptember 15-ig lehet jelentkezni a szervezőnél, *Balassa Jenőnél* (7200 Dombóvár, Vörösmarty u. 43. II/4., telefon: 70/360-9395). Jelentkezési szándékát az alábbi e-mail címre is elküldheti: kaposvar@lutheran.hu. Tisztelettel a találkozó meghirdetői: SÁNDOR JÓZSEF és BALASSA JENŐ

Lélekhangeló: a Magyar Evangélikus Rádiómisszió műsora

BUDAPESTEN

• Kontakt Rádió – FM 87,6

Budapest-Terézváros
www.kontaktradio.hu

Lélekhangeló

hétfő és szerda 10.05

péntek 16.35

Lelki szósz

csütörtök 10.05

• Civil Rádió – FM 98

Budapest és környéke
www.civilradio.hu

páros hét vasárnap 8.00

(ismétlés: aznap 22.00)

• Szent István Rádió

Északkelet-Magyarország, az alábbi sugárzási központokkal:

Eger – FM 91,8

Encs – FM 95,4

Gyöngyös – FM 102,2

Hatvan – FM 94,0

Miskolc – FM 95,1

Sátoraljaújhely – FM 90,6

Tokaj – FM 101,8

Törökszentmiklós – FM 96,4

www.szentistvanradio.hu

páros hét szombat 15.30

(ismétlés: másnap 9.05)

KÜLFÖLDÖN

VIDÉKEN

• Credo Evangélikus Rádió – FM 98,8

Szombathely
www.credoradio.hu

hétfőtől péntekig esténként 19.00

• Agnus Rádió – FM 88,3

Kolozsvár és környéke

www.agnusradio.ro

péntek 12.25

(magyarországi idő szerint: 11.25)

(ismétlés: hétfő 4.25)

A felsorolt rádiók többségének adása – benne a *Lélekhangelóval* – on-line is hallgatható a feltüntetett webcímen.

HIRDETÉS

Felhívás a Kirchentagon való részvételre

Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt a 35. német protestáns egyházi napokra, a Kirchentagra. Helyszín és időpont: Stuttgart, 2015. június 3–7.

Jelentkezési határidő: magyar érdeklődők is jelentkezhetnek még március 15-ig a www.kirchentag.de honlapon keresztül. *Részvételi díj* a magyarok számára mindösszesen 24 euró a teljes öt napra. Ez az összeg magában foglalja a programokon való részvétel díját, a kapott belépőkártya pedig egyúttal helyi tömegközlekedési bérletként is szolgál a Kirchentag idejére.

Étkezés: a Kirchentag a reggelin kívül nem biztosít étkezést, ebédről és vacsoráról mindenkinek magának kell gondoskodnia.

Szállás: szállásigény esetén a magyar résztvevők fejenként 21 euró szállásközvetítési díjat tartoznak fizetni, amely magában foglalja a reggelit is. Ez az egyszeri összeg szintén a teljes öt nap szállásdíja.

Március 15. után is lehet még jelentkezni, de szállás akkor már nem igényelhető.

Kérjük azon csoportokat – bármely egyházból –, amelyek a Kirchentagon részt kívánnak venni, hogy a honlapon való regisztrálás mellett részvételi szándékukat a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Ökumenikus és Külügyi Osztályának is jelezzék a kulugy@lutheran.hu címen, *Cselovszkyné dr. Tarr Klára* osztályvezető felé.

Fontos információ: mivel a honlapon nem 24 euró szerepel a csökkentett árú „Förderkarte” mellett, ezért kérjük, hogy vagy személyesen írjanak *Natalie Hoge* referensnek németül az n.hoge@kirchentag.de címre, és kérelmezzék a magyarok számára megállapított 24 eurós részvételi díjat, vagy írjanak az ökumenikus és külügyi osztályra a fenti e-mail címen, hogy mi kérhessük az Önök számára a 24 eurós árat. Mindkét esetben küldjük el a regisztrációs számukat, illetve csoport részvétele esetén a névsort.

Bővebb információ magyarul a www.lutheran.hu, németül a www.kirchentag.de honlapon található.

Áldott készülődést kívánunk a szervezők nevében!

Közös nyilatkozat a koppenhágai merényletekkel, valamint az egyiptomi keresztények líbiai kivégzésével kapcsolatban

Szomorúan értesültünk róla, hogy február folyamán ismét ártatlan emberek estek a terror áldozatául. Imád-ságainkban hordozzuk az áldozatokat és szeretteiket, különösen is könyörögve hitükért kivégzett keresztény testvéreinkért.

A leghatározottabban elítéljük a bármilyen vallás, eszme, világnézet nevében elkövetett erőszakot és azt, hogy vallási meggyőződésükért üldözzenek, végezzenek ki embereket. Elfogadhatatlannak tartjuk ugyanakkor mások vallási, kulturális vagy nemzeti érzékenységének provokálását.

Nemzetközi összefogást sürgetünk a terrorista támadások megelőzésében és a terrorcselekmények kiváltó okainak – a szegénység, társadalmi igazságtalanság és a szegényebb országok és népek tehetősebb gaz-

daságok általi kizsákmányolásának – megszüntetésében. A szörnyű tettek végrehajtóinak elítélése mellett hangsúlyozzuk: azoknak is önvizsgálatot kell tartaniuk, akiket bármilyen felelősség terhel a nemzetközi terrorizmus megerősödéséért, a terrorizmusnak táptalajt adó társadalmi folyamatok alakulásáért.

A megbékélés munkálásában elkötelezett közösségként könyörgünk Istenhez a feszültségek enyhítéséért, a világ felelős vezetőinek döntéseieért és a konfliktusokban leginkább érintettek indulatának megváltozásáért.

„Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15)

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Tanácsa

HIRDETÉSEK

Evangélikus magazin a Magyar Televízióban

Március 8-án, vasárnap az M1-en 10.15-kor *Evangélikus magazint* láthatnak. A tartalomból: Szélrózsa-utótalálkozó és az evangélikus gimnáziumok népzenei találkozója a Fasorban; *Bakay Péternél*, egyházunk cigánymisszióért felelős lelkészénél Sárszentlőrincen és a hittudományi egyetemen jártunk. Az adást március 11-én, szerdán a Duna World csatornán 14.15-kor megismétlik. Szerkesztő *Nagy László*, rendező *Horváth Tamás*.

Evangélikus ifjúsági műsor a Magyar Televízióban

Március 8-án, vasárnap az M1-en 10.45-kor az *Evangélikus ifjúsági műsorban* a *Life!* együtttest mutatjuk be. Az adást március 9-én, hétfőn a Duna Televízióban 15.10-kor megismétlik. Szerkesztő *Nagy László*, rendező *Horváth Tamás*.

Ökumenikus találkozó

Minden hónap harmadik vasárnapján 18 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.), a földszinti tanácsteremben *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében.

A március 15-i téma: *Boltív fogja össze a teológiát és az ökológiát – James Jones liverpooli anglikán püspök Jesus and the Earth című könyve nyomán.*

Teljes körű istentiszteleti szolgálatot végez *dr. Zsigmondy Árpád* evangélikus lelkész; szolgatársa *Biczó Dénes* spirituális. Az igehirdetés központi üzenete: *Az ébredés lépcsőin* (Jn 4,1–42).

Szeretettel várjuk a korábbi farkasréti ökumenikus közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, valamint az International Ecumenical Fellowship Magyar Régiójának a tagjait és barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Tavaszi csendeshét Szarvason

Szeretettel várjuk a szarvasi Holt-Körös partján lévő üdülőben (Szarvas, Üdülő sétány 2.) április 13–18. között tartandó tavaszi csendeshetünkre alkoholfüg-gő, depresszióval küzdő, lelki feltöltődésre vágyó testvéreinket. Állandó orvosi ellenőrzésre, felügyeletre nincs lehetőség, kérjük, ezt a jelentkezéskor vegyék figyelembe. Lelkeszi vezető *Erdélyi Zoltán* nagyszénási evangélikus lelkész.

A vidékről érkezőknek szállás 2-3 ágyas szobákban, valamint teljes ellátás az üdülő épületében biztosított. A részvétel díjtalan, a missziói alapítvány a szállásért és az ellátásért adományt fogad el. Az adomány minimális összege 6000 Ft/fő, amely a csendeshét egy főre jutó költségét csak részben fedezi, a fennmaradó költségeket alapítványunk állja. Számlaszámunk: 11733058-20015556. Jelentkezni Erdélyi Zoltánnál lehet a 20/824-3417-es mobilszámon.

Középhalmi Evangélikus Misszió Alapítvány

Istentiszteleti rend • 2015. március 8.

Böjt 3. vasárnapja (Oculi). Liturgikus szín: lila. Lekció: Lk 11,14–23(24–28); Ef 5,1–9. Textus: 1Kir 19,1–8. Énekek: 188/370., 416.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv., szuplikáció, zenés istentisztelet) Kovács Barbara ötödéves teológus; du. 6. (szuplikáció, ifjúsági zenés istentisztelet) Kovács Barbara ötödéves teológus; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. 5. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., szuplikáció) Hajdich-Szmola Patrik; de. 11. (úrv., szuplikáció) Hajdich-Szmola Patrik; du. 6. (Asztali beszélgetések) Varga Márta; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) dr. Bácskai Károly; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. (úrv.) Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Zahorecz Pál, liturgus; dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) Zahorecz Pál, liturgus; dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Gáncs Tamás; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (úrv., Tamás-mise); **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv., szuplikáció) Kovács Barbara ötödéves teológus; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bence Áron; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsi út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Mórincz Nikolett; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Bátovszky Gábor; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Bátovszky Gábor; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Bátovszky Gábor; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (szuplikáció) Barcsik Zoltán; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (szuplikáció) Barcsik Zoltán; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (szuplikáció) Szarka Tibor; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (szuplikáció) Szarka Tibor; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (családi) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2.

Istentiszteleti rend • 2015. március 9.

XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3. du. fél 8. hétindító istentisztelet. *Összeállította: BALLA MÁRIA*

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

Olvassa
az Evangélikus Élet
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

GYÁSZJELENTÉS

Kosztra Pál nyugalmazott gimnáziumi tanár életének 101. évében, 2015. február 26-án adta vissza lelkét Teremtőjének. Temetése március 9-én, hétfőn 13 órakor lesz a kőszegi temetőben.

A gyászoló család

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

Életutak tanúságtétele – előadás-sorozat Zuglóban

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Budapest-Zuglói Evangélikus Egyházközség által rendezett tavaszi előadás-sorozat címe: *Életutak tanúságtétele*. A következő alkalom március 12-én, csütörtökön 17 órakor kezdődik az egyházközség gyülekezeti termében (Budapest XIV. ker., Lócsei u. 32.). Előadás: *Széll Bulcsú* ny. lelkész. Áhítat: *Tamásy Tamásné* lelkész.

APRÓHIRDETÉS

Alpintechnikával is vállaljuk tornyok, épületek teljes felújítását. Telefon: 30/952-6096. E-mail: petranyi-alpin@gmail.com.

Immunerősítő gél minden korosztály számára. Világhírű, teljesen magyar innováció és gyártás. Információ: 30/952-6096.

Nyugdíjas pécsi orvosnő társat keres komolyabb kapcsolat céljából. Telefon: 30/527-0771.

Boldog szeretnék lenni leendő párommal és – legfőbb vágyam szerint – születendő gyermekemmel vagy gyermekeimmel. Ezért keresek egy harminc-negyven év közötti, szigorúan gyermektelen, hozzám hűséges, melegszívű hajadon, esetleg özvegy hölgyet, aki Kemenesalján vagy a környékén él. Én ötvennégy éves rokkantnyugdíjas vagyok, rettenetesen magányos. Édesanyámmal lakom együtt egy celldömölki társasházi öröklakásban. Körülményeim kielégítőek. A következő telefonszámokon vagyok elérhető: 95/420-111 és 70/560-5971.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 8-ától március 15-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.00 / Civil Rádió (Budapest) – FM 98 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu) 9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 10.15 / M1 <i>Evangélikus magazin</i> 10.45 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 12.20 / Duna Tv <i>Ízörzök</i> Györköny 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételtől</i> (credoradio.hu) 21.30 / Pax Tv <i>Újra Afrikában</i> A Bálint házaspár a pápuák közt	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórája 15.10 / Duna Tv <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (credoradio.hu) 20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész 21.03 / Bartók rádió <i>Vigh Andrea hárfahangversenye</i> 22.40 / Pax Tv <i>Széll Bulcsú (portréfilm)</i>	13.50 / Pax Tv <i>Az ötödik evangélium (ítífilm)</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Mezős Tamás, az antik építészet kutatója 14.55 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 19.35 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét</i> Bach: h-moll mise 21.10 / M3 <i>Prés (magyar játékfilm, 1971) (67')</i> 21.20 / Pax Tv <i>Felician Rosca orgonaművész hangversenye (koncertfilm)</i> 21.25 / Duna World <i>Petrás Mária-interjú</i>	10.05 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu) 11.30 / M3 <i>Kossuth Lajos (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> A magyarok Mózese 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 14.15 / Duna World <i>Evangélikus magazin</i> 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (credoradio.hu) 21.20 / M1 <i>Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)</i>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.05 / Duna Tv <i>Virágzó Magyarország</i> Sopron 13.20 / Pax Tv <i>Magyar–finn evangélikus kapcsolatok</i> 17.15 / Pax Tv <i>Életutak tanúságtétele</i> Ittész János ny. evangélikus püspök vallomása 17.50 / M2 <i>Mesék Mátyás királyról (magyar rajzfilmsorozat)</i> 20.51 / Bartók rádió <i>A Luxemburgi filharmonikus zenekar hangversenye</i> 21.15 / Duna Tv <i>Sztracsatella (magyar filmszatíra, 1995) (99')</i> 21.55 / Duna World <i>Ybl 200 (ismeretterjesztő sorozat)</i> Festetics György budapesti palotája	10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus magazin</i> (credoradio.hu) 13.36 / Bartók rádió <i>Klukon Edit és Ránki Dezső zongoraestje</i> 14.30 / Duna World <i>Kérdések a Bibliában</i> 16.35 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu) 20.35 / Pax Tv <i>Hosszú életű evangélikusok</i> A Zákus Média centrum műsora 21.05 / M3 <i>Rafinált bűnösök (magyar tévéfilm, 1984) (66')</i> 23.00 / Duna Tv <i>Kultikon (kulturális magazin)</i>	8.25 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 8.50 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 10.00 / Kossuth rádió <i>Szombat délelőtt (magazinműsor)</i> 14.06 / Kossuth rádió <i>Világóra</i> 17.00 / Pax Tv <i>Felekezeti közti szoltárolvasás</i> 17.04 / M. Katolikus Rádió <i>Páholys és pódium</i> Irodalom, zene, színház 20.00 / Duna Tv <i>Így készült a Kossuthkifli (werkfilm)</i> 22.50 / Pax Tv <i>Luther-konferencia Révfülöpön</i> 23.40 / Duna Tv <i>MűpArt – Váczi Eszter és a Quartet: Arabeszk</i>	9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése a megyezői templomból</i> 10.30 / Duna Tv <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 16.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Kantáták</i> 17.00 / Credo rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételtől</i> 19.05 / Pax Tv <i>A harangszó (dokumentumfilm)</i> 19.05 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet</i> 20.55 / Duna Tv <i>Kossuthkifli 6/1. (magyar tévéfilmsorozat)</i>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Ecsedi Suzsza – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Kiss Tamás, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 8.)

Megörvendezettél tetteiddel, Uram, kezed alkotásainak ujjongok. Zsolt 92,5 (Lk 13,13; Lk 9,57–62; Ef 5,1–8a; Zsolt 34) Kedvetlenség borongós téli napján mint fényugár ragyog fel kislányom szeme. Elérzékenyülve figyelem, mennyire hasonlít az édesanyjára, s talán egy kicsit rám is, mégis egyedi és különleges. Kis kezét nézve eszembe jut, vajon mire jó az emberi ujjlenyomat. Tudom, hogy egyedileg azonosít, de miért van erre szükség? Ha az ember „véletlenszerű”, akkor érthetetlen és fölösleges, de ha a te alkotásod, Uram, akkor szereteted aprólékosságának jelét látom benne. Teremtésed nem sorozatgyártás, hanem a személyes szeretet megnyilvánulása. Kis keze az enyémben fonódik. Egyediségembe egyediség kapaszkodik. Köszönöm a csodát, kez-d alkotásának ujjongok.

Hétfő (március 9.)

Isten lelke szerint szolgálunk, és Krisztus Jézussal dicsekszünk. Fil 3,3 (Zsolt 33,17–18; Lk 14,/25–26/27–33/34–35/; Róm 8,31–39) Mi végre vagyunk a világon? Emberlétünk egyik nagy és fontos kérdése. A választ, életünk értelmét Istennel való kapcsolatunkban találjuk. Teremttségünk hivatása a megismert Teremtőről tanúságot tenni, de az Atya csak a Fiúban ismerhető meg és fel igazán. Krisztusban önmagunkra találni a felismerés örömét jelenti – tudom, mi a dolgom, s ezt ujjongva hirdethetem. Jézus Krisztusért újra értelmet kapott létezésem, és ez a felismerés méltó a dicsekedésre.

Kedd (március 10.)

A reménység pedig nem szégyenít meg. Róm 5,5a (Zsolt 40,18b; Jób 7,11–21; Róm 9,1–5) A reménység bizalmi kérdés. De kiben is bízhatok? Az ember hajlamos azt hinni, csak magában bízhat, ez az igazi erő és magabiztosság jele. A más-ba, pláne Istenbe vetett reménység gyengeségünk megnyilvánulása, s mint ilyen, szégyenletes. Nem akarok megszégyenülni, nem akarok gyengének látszani, de épp a magamban bízás csap be és tesz erőtlenné. Az idő könyörtelen vas-foga előbb-utóbb felőrli fizikai, szellemi erőnket egyaránt. Ha mindez bekövetkezik, reménytelenségem szégyenít meg, hisz kiszolgáltatottá tesz. Aki Istenben bízuk, reménységét belé veti, az erőtlenségében sem kiszolgáltatott, hiszen az Atya gyermekeként erőtlenségében az Isten ereje ér célhoz (2Kor 12,9).

Szerda (március 11.)

De amikor megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete, nem az általunk véghezvitt igaz cselekedetekért, hanem az ő irgalmából üdvözített minket. Tit 3,4–5 (Ez 34,16; Mk 9,38–41/42–47/; Róm 9,6–13) Mit kíván tőlem az Isten? Hiába próbálok, nem tudok elég jó lenni. Kedvesen mosolygok, de a következő pillanatban előnt a düh, s nem tudok uralkodni rajta. A káini bélyeg mélyen beleégett lelkembe, és hiába fordítok hátat Istennek, nem lelem nyugalmam. Elhittem, hogy csak akkor szeret, ha megfelelek elvárásainak. De amikor Jézus megjelent életemben, világossá vált, hogy emberszeretete nem elvárásokból áll, hanem önfeláldozó odaadásból. Nem szám-on kér, hanem ő ad számtalan új lehetőséget a hozzá térésre. Szeretete irgalmas, irgalma üdvözítő.

Csütörtök (március 12.)

Uram, neked nem nehéz megsegíteni az erőtlent a sokasággal szemben! 2Krón 14,10b (Jn 16,33b; Mk 8,/10–13/14–21; Róm 9,14–29) A többségnek van igaza – hangzik a demokrácia egyik alap tétele. Ezért is nehéz megértenünk Isten-t, hiszen a demokrácia mindennekfelettségébe vetett hitünk csorbul ki az Atya egyszemélyi szeretetén, ahogyan lehajol a méltatlanhoz, felemeli az erőtlent. A többségnek, az erőnek kell győzedelmeskednie – hisszük. Ezért döb-benetes felismerni, hogy a legerősebb, legnagyobb önként halálra adja magát Krisztusban, így véve el bűnömet, s feltámadásával nekem, erőtlennek örök életet ad. Ez a szeretet.

Péntek (március 13.)

Jézus Krisztus mondja: Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük. Mt 18,20 (2Móz 34,9a; Mt 10,34–39; Róm 9,30–10,4) A számok bővületében élünk. Sok és kevés határozza meg életünket, a „min-nél több, annál jobb” képlete boldogságunk kulcsa. De Jézus másfajta számí-tást használ, másfajta boldogságot kínál. Az ő számításában nem sok és kevés, hanem *elég* szerepel, s ez a mindenre elég ő maga. Így kínálja a benne va-ló közösség tartós, mindent felülmúló boldogságát. Ezért keresztyénységünk közösségmegélés és közös boldogság, ahol már két ember is közösség lehet. Hiszen Krisztussal együtt elegen vannak egymás terhének, örömének felis-meréséhez és hordozásához, a teljes isteni szeretet átéléséhez, hirdetéséhez.

Szombat (március 14.)

Az istenfőlőkben gyönyörködik az Úr; azokban, akik az ő szeretetében bíznak. Zsolt 147,11 (Fil 3,10; Lk 17,28–33; Róm 10,5–13) Emberként az erőben gyönyörködünk, az erő hatalmában bízunk. Ezért fontos a minél inkább duz-zadó izomzat, a látványos erődemonstráció. Az erő, a sport és az egészség kultusza dívik, mint jól faragott bálványt építjük testünket. Akik az Isten sze-retetében bíznak, nem érzik szükségét az erő ilyenfajta demonstrálásának, hisz a kegyelem ereje tartja meg őket az életre. Ez nem jelenti a test elha-nyagolását, sőt ez vezet a helyes szemlélethez, amelyben engersúlyba kerül test és lélek egysége. Az Istenben bízó, kiegyensúlyozott ember épsége gyönyörködteti a Teremtőt.

■ HONTHEGYI ZSOLT

